BAS

3451

Landgoed Bingerden NSW B.V.

Herontwikkeling Hoeve Kroonestein
In Angerlo

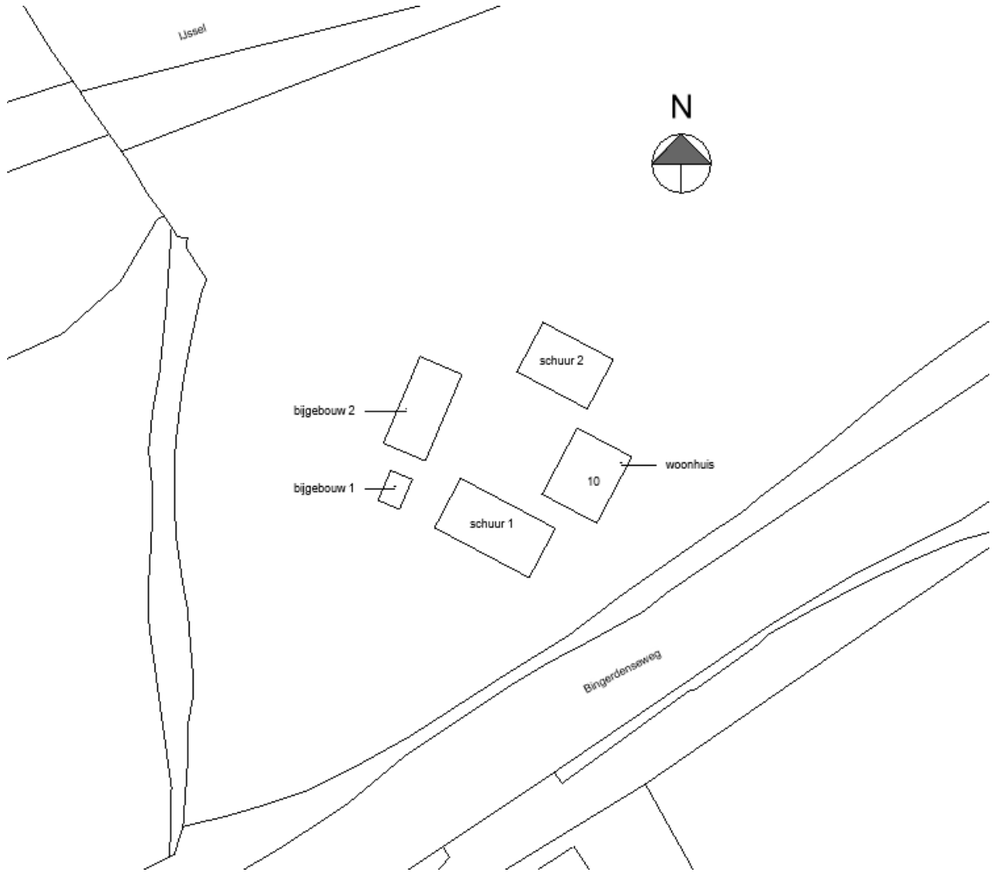
Cultuurhistorisch onderzoek &
Waardestellende bouwhistorisch onderzoek

2023-10-26

OBJECTGEGEVENS

Projectnummer : 3451
Adres : Bingerdenseweg 10
Postcode : 6986 CE, Angerlo

Kadastrale gemeente : Angerlo
Sectie : H
Perceelnummer : 176



Afb. 1: Situatietekening van het woonerf. (let op, tekening is niet op schaal)

COLOFON

Redactie/tekst : ing. J. (Jorrit) Klomp MA
: J.G. (Bert) Wensink MArch
Archiefonderzoek : ing. J. (Jorrit) Klomp MA
Veldwerk : ing. J. (Jorrit) Klomp MA
Tekeningen : Bureau BAS
Dendro onderzoek : n.v.t.
Fotografie : ing. J. (Jorrit) Klomp MA
: J.G. (Bert) Wensink MArch
Waardering : ing. J. (Jorrit) Klomp MA

Opdrachtgever : Landgoed Bingerden NSW B.V.

@ niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder schriftelijk toestemming van Bureau BAS te Klarenbeek.

@ alle tekeningen in deze uitgaven mogen niet als bouwkundige tekeningen worden geïnterpreteerd en dus niet gebruikt worden voor toekomstige bouwkundige ingrepen evenals zijn aan deze tekeningen geen rechten verleend.

BUREAU BAS
Bureau voor architectuur, bouwadvies, interieur en landschap

Adres : Klarenbeekseweg 99
Postcode : 7391 BE Klarenbeek
Tel. : 055 – 3011975
E-mail : info@bureau-bas.nl
I : www.bureau-bas.nl

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

VOORWOORD

In opdracht Landgoed Bingerden heeft Bureau BAS een cultuurhistorisch onderzoek en waardestellende bouwhistorische opname verricht van het pand Bingerdenseweg 10, genaamd Kroonestein, in Angerlo, een rijksmonument gebouwd omstreeks 1800 (afb. 1). De twee naastgelegen schuren, rijksmonumenten gebouwd omstreeks 1800, zijn eveneens in dit onderzoek meegenomen.
De aanleiding voor de opname is een voorgenomen herontwikkeling van de drie rijksmonumenten. Er is inzicht gevraagd in de cultuurhistorische ontwikkeling van landgoed Bingerden in relatie het erf Kroonestein en de monumentale waarde van het gebouw en de twee schuren. Met deze rapportage wordt beoogd om de bestaande situatie op analytische wijze, bondig te beschrijven om vervolgens op basis van de bevindingen en de beschrijving een zo objectief mogelijke waardering van de drie gebouwen en hun verschillende onderdelen te formuleren.

Klarenbeek, Oktober 2023



Afb. 2: Het gebouw Kroonestein met rechts daarvan één van de schuren.

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

INHOUDSOPAGAVE

VOORWOORD P. 03

1. INLEIDING P. 05

2. CULTUURHISTORISCH ONDERZOEK P. 06
2.1 Ontstaansgeschiedenis Bingerden P. 06
2.2 Beknopte omschrijving bewonersgeschiedenis P. 06
2.3 Landschappelijke ontwikkeling voor de zeventiende eeuw P. 08
2.4 Landschappelijke ontwikkeling vanaf de zeventiende eeuw P. 08
2.5 Landschappelijke ontwikkeling vanaf de achttiende eeuw P. 09
2.6 Landschappelijke ontwikkeling vanaf de negentiende eeuw P. 09
2.7 Het landschap van nu P. 11

3. LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING KROONESTEIN P. 12
3.1 Landschappelijke ligging in het landgoed Bingerden P. 12
3.2 Het gebouwde monument P. 13

4. GEBOUWBESCHRUIVING EN ANALYSE KROONESTEIN P. 16
4.1 Bouwfasering P. 16
4.2 Exterieur woonboerderij P. 17
4.3 Draagconstructie P. 20

5. HET INTERIEUR VAN WOONBOERDERIJ KROONESTEIN P. 23
5.1 Kelder P. 23
5.2 Begane grond P. 23
5.3 Verdieping P. 26

6. GEBOUWBESCHRIJVING EN ANALYSE SCHUUR 1 P. 27
6.1 Bouwfasering schuur 1 P. 27
6.2 Exterieur woonboerderij P. 27
6.3 Draagconstructie P. 30
6.4 Interieur P. 31

7. GEBOUWBESCHRIJVING EN ANALYSE SCHUUR 2 P. 32
6.1 Bouwfasering schuur 1 P. 32
6.2 Exterieur woonboerderij P. 33
6.3 Draagconstructie P. 35
6.4 Interieur P. 36

8. WAARDESTELLING P. 37
8.1 Algemeen historische waarden P. 38
8.2 Ensemble en stedenbouwkundige waarden P. 38
8.3 Architectuurhistorische waarden P. 38
8.4 Bouwhistorische waarden P. 38
8.5 Onderbouwende waardestelling woonboerderij P. 39
8.6 Onderbouwende waardestelling schuren P. 41

9. LITERATUUR P. 43

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

1. INLEIDING

BOUWHISTORISCH ONDERZOEK EN WAARDERINGSMETHODIEK

Bij veranderingen in een historische omgeving worden hoge eisen gesteld aan een zorgvuldige omgang met de aanwezige cultuurhistorische waarden. Bureau BAS hanteert een systematisch onderzoeksplan – opgesteld conform de bouwhistorische richtlijnen 2009 – waarin de focus wordt gelegd op een vijftal criteria: de algemeen historische waarden, de ensemble waarden, de gebruiks-, de architectuur- en de bouwgeschiedenis. Door deze criteria te onderzoeken en te analyseren kan op een zo'n objectief mogelijke manier worden vastgesteld waarin de cultuurhistorie en daarmee de historische waarden van het pand of object ligt. Aspecten als ontwerpoverwegingen, bouwtechnische toestand en economische aspecten worden buiten beschouwing gelaten.
De criteria worden getoetst op een tweetal punten: gaafheid en zeldzaamheid. De analyse vormt zich rondom de primaire bron (de woonboerderij) en de secundaire bronnen (archiefstukken). Vanuit deze bronnen kan er inzicht worden gegeven in de wijze waarop de woonboerderij gebouwd is en welke veranderingen er nadien hebben plaats gevonden.
De vastgelegde waarden kunnen worden onderscheiden door drie gradaties: hoge monumentale waarden, positieve monumentale waarden en indifferente monumentale waarden. De hoogste gradatie, hoge monumentwaarden zijn van cruciaal belang voor de structuur en/of de betekenis van het pand, object of gebied. Dit zal worden toegekend wanneer er sprake is van een bijzondere of uitzonderlijke situatie. Positieve monumentwaarden zijn van belang voor de structuur en/of de betekenis van het pand, object of gebied en zal worden beschouwd als basis waarde. De laatste gradatie, indifferente monumentwaarden is van relatief weinig belang voor de structuur en/of de betekenis van het object of gebied.
Bureau BAS is zich er van bewust dat deze kennis kan bijdragen aan het op verantwoorde wijze omgaan met erfgoed in geval van restauraties en verbouwingen. Kennisuitwisseling met gemeenten en instellingen kunnen hieraan extra bijdragen.
Deze rapportage met waardering en waardestelling kan gebruikt worden door architecten, particuliere opdrachtgevers, planontwikkelaars of instellingen ter inspiratie voor noodzakelijk geachte ontwikkelingen, en door overheden en monumentencommissies om de gemaakte plannen te toetsen en besluiten te nemen.

UITGANGSPUNTEN VOOR HET CULTUURHISTORISCH ONDERZOEK

Woonboerderij Kroonestein met bijgebouwen behoort tot het Landgoed Bingerden. Het landgoed ligt ten westen van het dorp Angerlo. Het cultuurhistorisch onderzoek is een analyse tussen het erf Kroonestein in relatie tot de binnen- en buitenplaats Bingerden.
Met behulp van kadastrale en topografische kaarten zal de landschappelijke historische ontwikkeling van het landgoed worden nagegaan. Binnen het onderzoek zal er aandacht zijn voor de samenhang tussen geografie, historische stedenbouw en architectuur en uiteindelijk overlopen in een bouwhistorisch onderzoek van het erf Kroonestein.

UITGANGSPUNTEN VOOR HET BOUWHISTORISCH ONDERZOEK

Het Bouwhistorisch onderzoek concentreert zich op het hoofgebouw, woonboerderij Kroonestein, en de twee schuren. De overige bijgebouwen zijn in de onderzoek niet meegenomen. Er zijn een beperkt aantal tekeningen beschikbaar, deze zullen tijdens de rapportage worden gebruikt als aanvulling op de tekst.
Doel van het onderzoek is om de gelaagdheid te analyseren en te waarderen. Er zal geen destructief- en kleuronderzoek plaatsvinden. Conclusies of hypotheses worden gebaseerd op datgeen wat nu zichtbaar is. Tijdens een verbouw waarbij voorzetwanden, plafonds of overige materiaal wordt verwijderd zou meer/nieuwe informatie kunnen verschaffen en voor wijzigingen kunnen zorgen in de huidige rapportage.

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

2. CULTUURHISTORISCH ONDERZOEK

Het landgoed Bingerden ligt in de provincie Gelderland tussen de dorpen Giesbeek en Angerlo aan de zuidelijke oever van rivier de IJssel (afb. 3).
Te ‘midden’ van het landgoed ligt buitenplaats Bingerden, een centraal in het landgoed gelegen rechthoekig landhuis met bijgebouwen, park met gracht, siertuin en moestuin dat enkel bereikbaar is via een oprijlaan vanaf de Bingerdenseweg. Daarnaast bevat de buitenplaats een parkbos dat afgewisseld wordt met open weides en verschillende boomgroepen (bossages). Het landgoed bestaat verder uit weilanden en akkers die door houtwallen worden begrensd. Deze weilanden en akkers worden tezamen met enkele boerderijen of hoeven van landgoed Bingerden verpacht. Door de aanwezige bosranden of bossages rondom het landgoed krijgt het landgoed een besloten gevoel.



Afb. 3: Google Earth, gebied tussen Giesbeek en Angerlo. Landgoed Bingerden is met het gele vierkant aangeduid.

2.1 ‘ONTSTAANSGESCHIEDENIS’ BINGERDEN

De historische buitenplaats Bingart, Byngarden, Bingarden of Bingerden wordt al omstreeks het jaar 970 benoemt en is daarmee één van de oudste landgoederen van Nederland. *“De naam Bingart is mogelijk afgeleid van gaarde wat een middelnederlandse kruising is van het woord gaert (ingesloten ruimte]) of gaerde (tuin). Bingart kan dus binnen de ingesloten ruimte (van de grachten) of binnen de tuin betekenen.”* [1] Rond deze tijd behoorde de buitenplaats toe aan het Graafschap Hamaland dat toentertijd onder leiding stond van graaf Wichman IV. Tijdens deze periode stond er op het landgoed een versterkte boerderij met gracht. Deze boerderij, hof of curtis, lag vaak centraal in het landschap omringd door landerijen, bossen, waterlopen en verschillende bebouwingen (vaak hoeven) die in bruikleen werden gegeven.

Graaf Wichman had één zoon en twee dochters. Op zevenjarige leeftijd overleed zijn enige zoon, Wichman jr. (965/966). Door de dood van zijn enige zoon, en de berusting dat de mannelijke lijn zich niet zou voorzetten, liet hij de burcht Elten ombouwen tot een adellijke vrouwenstift. Zijn jongste dochter Liudgard werd tot abdis aangesteld. In 970 schonk graaf Wichman een groot deel van zijn bezittingen aan het stift waaronder landgoed Bingart. De schenkingen werden betwist door de oudste dochter Adela, vermoedelijk voelde zij zich onderbedeeld. Na de dood van Wichman kregen beide dochters een geschil die uiteindelijk resulteerde in de dood (onder verachte omstandigheden) van de jongste dochter Liudgard. Uiteindelijk komt er een definitieve boedelscheiding tot stand en verkrijgt Adela in 996 het landgoed Bingart.[2]

Adela is tweemaal getrouwd geweest. Uit haar eerste huwelijk met Immed kreeg ze vier kinderen, twee zoons en twee dochters. Het is onduidelijk wanneer Immed is overleden. Uiteindelijk gaat Adela een tweede huwelijk aan met Balderik (995/996). In eerste instantie was Balderik een vazal van haar jongere zusje Liudgard en dus een vijand. Klaarblijkelijk hebben ze elkaar ten tijden van het geschil leren kennen. Om haar strijd om de nalatenschap kracht bij te zetten is vermoedelijk de grootste reden achter het huwelijk met Balderik. Adela en Balderik veroverden uiteindelijk de Elterberg, dit lokte een interventie uit met Keizer Otto III waardoor de boedelscheiding tot stand kwam. Na de dood van Adela na 1021 en Balderik (1021) blijven de bronnen onduidelijk over wat er exact gebeurd is met landgoed Bingart.

Het is mogelijk dat Balderik samen met zijn vrouw enkele hoeven, kerken en tienden geschonken heeft aan de aartsbisschop Heribert van Keulen.[3] Vanaf de veertiende eeuw blijkt het landgoed Bingerden een leen van de aartsbisschop van Keulen te zijn. Het zou kunnen betekenen dat het landgoed Bingart vanaf omstreeks 1000 tot aan 1336 in bezit/leen was van het aartsbisschop Keulen.

2.2 BEKNOPTE OMSCHRIJVING BEWONERSGESCHIEDENIS VANAF 1336

Het landgoed heeft verschillende bewoners en eigenaren gehad. Het landgoed werd al omstreeks 970 bewoond, namen zijn niet meer te achterhalen en het is onduidelijk of graaf Wichman IV zelf gebruik maakte van de destijds aanwezige boerderij met gracht.
Vanaf 1336 komt het landgoed in bezit van de familie van Bingerden. Aannemelijk is dat de meier, ambtsdrager (in sommige gevallen een leenman) van de leenheer, onafhankelijk wist te raken. Hierdoor zou de meier een deel van landgoed hebben weten te bemachtigen en zich vernoemen naar zijn hof “Van Bingerden”.[4]

Maria van Lehwalt, de vrouwelijke lijn uit het huis Bingerden, verkocht het landgoed uiteindelijk in 1662 aan dr. Hermann Pabst. Het landgoed Bingerden zou tot aan 1841 in bezit blijven van de familie Pabst. Vooral Mr. Johan Maurits III van Pabst (1740-1824) heeft een belangrijke stempel gedrukt op de landschappelijke ontwikkeling van landgoed Bingerden. Johan Maurits III huwde in 1773 met Sara Agatha Barones Hop die drie jaar later overleed in het kraambed. Door dit huwelijk was Johan Maurits III een vermogend man geworden. In 1786 liet hij Huis

[1] Nijenhuis-ten Arve, W. Het landgoed Bingerden – Cultuurlandschap van betekenis. P. 8
[2] Aarts. B. ‘Montferland’en de consequenties, De vroege burchten bij Alpertus van Metz P. 23
[3] Aarts. B. ‘Montferland’en de consequenties, De vroege burchten bij Alpertus van Metz P. 25 - 29
[4] Nijenhuis-ten Arve, W. Het landgoed Bingerden – Cultuurlandschap van betekenis. P. 8

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

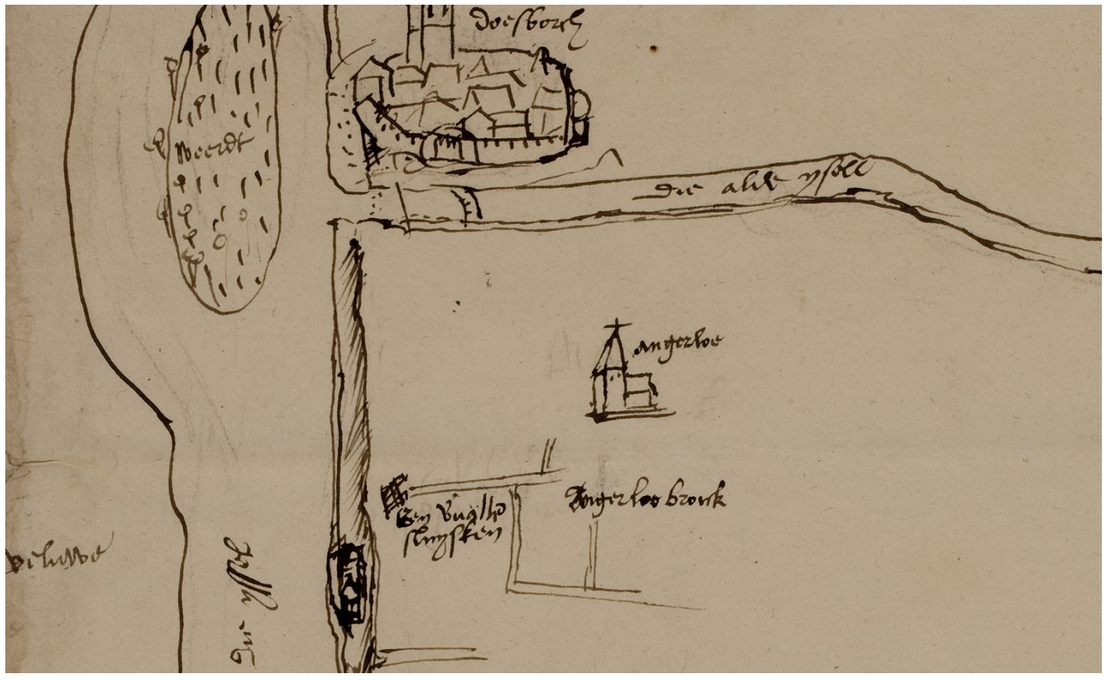
Bingerden verbouwen. Daarnaast kocht hij in de directe omgeving van huis Bingerden veel nieuwe gronden waaronder Oud Kell.[5] Zoon van Johan Maurits, Rudolp Willem Jacob (1775-1841) was het laatste mannelijk lid van de familie Van Pabst die landgoed Bingerden erfde. Door een grootschalige verbouwing aan het Huis Bingerden raakte hij financieel aan de afgrond wat er toe leidde dat de familie na zijn dood in 1841 genoodzaakt was om het landgoed Bingerden te verkopen.

De oudste zuster van Rudolp Willem Jacob, Geertruida Sara Agatha Barones van Pabst, kocht het landgoed in 1842. Zij was getrouwd met Willem Hendrik Alexander Carel, Baron van Heeckeren en Kell. Landgoed Bingerden werd in 1843 ter beschikking gesteld aan hun zoon Mr. Willem, Baron van Heeckeren van Kell (1815-1914). In 1914 verkreeg zijn zoon, Mr. Jacob Derk Carel van Heeckeren van Kell (1854-1931), het landgoed Bingerden en Ruurlo. Uit zijn huwelijk werd een zoon Willem geboren en een dochter Sophia. In 1931 erfde zoon Willem het landgoed Ruurlo en dochter Sophia het landgoed Bingerden.

Sophia W. Barones van Heeckeren van Kell huwde in 1927 met Jhr. Mr. Wouter Everard van Weede. Zodoende kwam het landgoed in het bezit van de familie Van Weede die hedendaags het landgoed nog steeds in beheer hebben.

2.3 LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING VOOR DE ZEVENTIENDE EEUW

Hoe het landschap er in de tiende (en daarvoor) tot het einde van de zestiende eeuw er exact heeft uitgezien is onduidelijk. Er zal in deze periode een hof of curtis hebben gestaan met de naam Bingart, exacte locatie van deze bebouwing is niet meer te achterhalen door de vele veranderingen in het landschap. Afgegaan op de middeleeuwse naam Bingart zou er rondom de curtis al sprake zijn van een bepaalde tuinaanleg. Meestal waren deze middeleeuwse, vaak begrenst middels door de mens gemaakte afrasteringen van twijgen, tuinen ingericht als kruidentuinen of als boomgaarden. Het landgoed Bingerden zal daarnaast leengoederen hebben gehad en werd al in een vroege periode intensief gebruikt. Er kan vanuit worden gegaan dat akkers en weiden binnen het landgoed werden gebruikt voor agrarisch gebruik. In het bos werd gejaagd en kapte men hout. De IJssel, nevengeulen en overige wateren zullen zich hebben ontleend aan visserij. Het door een groot deel natuurgevormde landgoed werd voor diverse doeleinden gebruikt. Vanuit dit ‘startpunt’ gaat het landschap zich door invloed van de mens ontwikkelen. De invloed van de mens wordt op een eerste kaart uit 1547 (afb. 4) al duidelijk waarbij het landgoed Bingerden al omgracht is.



Afb. 4: Te midden van de uitsnede is de kerk van Angerlo weergegeven met daaronder het al omgrachte Bingerdingen.

[5] Nijenhuis-ten Arve, W. Het landgoed Bingerden – Cultuurlandschap van betekenis. P. 17

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

2.4 LANDSCHAPPELIJKE VANAF DE ZEVENTIENDE EEUW

Op een volgende kaart uit 1670 staat landgoed Bingart als Bingarden vermeld (afb. 5). In tegenstelling tot kastelen Kell en Middachten is huis Bingerden een stuk kleiner en met één vlag getekend. Dit heeft te maken dat Bingerden geen kasteel is maar als hof fungeerde zoals ook al het geval was in de tiende eeuw. Bovendien toont de kaart drie nevengeulen die door het landgoed Bingerden lopen, huis Bingerden ligt aan één van deze nevengeulen. Een nevengeul is een watergang, aftakking van een rivier. Het is goed denkbaar dat de gracht op de kaart van 1547 in verbinding stond met de IJssel doormiddel van zo'n nevengeul. Op de plek waar thans boerderij Kroonestein is gesitueerd wordt deze op de kaart aangemerkt als Rontheint. Hoe het landschap er in de zeventiende eeuw heeft uitgezien is onduidelijk. Er kan worden uitgegaan van dat de structuur uit de middeleeuwen nog intact is maar er meer stedelijke ontwikkeling plaatsvindt waaronder de aanleg van wegen en hoeven. Ook de cultivering van natuurlijk gevormd landschap naar agrarisch gebied zoals boomgaarden en akkerbouw moet niet worden onderschat, Nederland zit immers in haar grootste bloeiperiode (Gouden Eeuw). Rond deze tijd worden buitenverblijven met 'vaak' grote omliggende tuinen en landgoederen geliefd bij de in de Gouden Eeuw rijk geworden regenten en kooplieden.



Afb. 5: Huis Bingarden en Oud Kell. Links van Bingarden de vertakking van nevengeulen en Rontheint, het huidige Kroonestein.

Dat er in de zeventiende eeuw vermoedelijk al sprake was van een 'park' aanleg rondom het huis Bingerden valt te herleiden uit een voormalig portretschilderij uit omstreeks 1710. Op het schilderij zijn de kinderen van Johan Maurits von Pabst weergegeven met op de achtergrond het huis Bingerden met aangelegde tuinen en een klein stukje van het landgoed (afb 6). Dit is de eerste oudheidkundige bron die het landgoed visueel weergeeft. Vermoedelijk is de geometrische tuin op het schilderij kort na de verbouwing van de woning omstreeks 1700 aangelegd. Rechtsboven in het beeldvlak van het schilderij is het classicistische vormgegeven huis Bingerden afgebeeld. Links daarvan is de geometrische tuin zichtbaar, ook wel parterre genoemd. Dit waren buxusranden die tezamen een geometrische beeld vormden waarbinnen gras of bloemen waren aangeplant. Het woonhuis, tuin en voorplein waren omzoomd door bomenrij met gracht. Een brug voor het voorplein was waarschijnlijk de enige toegang. Achter het landhuis, tuin en omzoomde bomenrij met gracht zijn bomen afgebeeld die geïnterpreteerd kunnen worden als bos of boomgaard.



Afb 6: Portret van de kinderen van Johann Maurits Von Pabst (1650-1730) en Clara Adriana van Ommeren (1668-1722) uit omstreeks 1710.

Vooral Mr. Johan Maurits III van Pabst (1740-1824) heeft een belangrijke stempel gedrukt op de landschappelijke ontwikkeling van landgoed Bingerden. Johan Maurits III huwde in 1773 met Sara Agatha Barones Hop die drie jaar later overleed in het kraambed. Door dit huwelijk was Johan Maurits III een vermogend man geworden. In 1786 liet hij Huis Bingerden verbouwen. Daarnaast kocht hij in de directe omgeving van huis Bingerden veel nieuwe gronden waaronder Oud Kell.[6] Vanaf 1778 dienen zich vele kaarten aan. Deze kaarten werden in opdracht van Johan Maurits III van Pabst gemaakt, hij was vermogend genoeg voor catering, waardoor de cultuurhistorische ontwikkeling van het Landgoed goed te volgen is.

[6] Nijenhuis-ten Arve, W. Het landgoed Bingerden – Cultuurlandschap van betekenis. P. 17

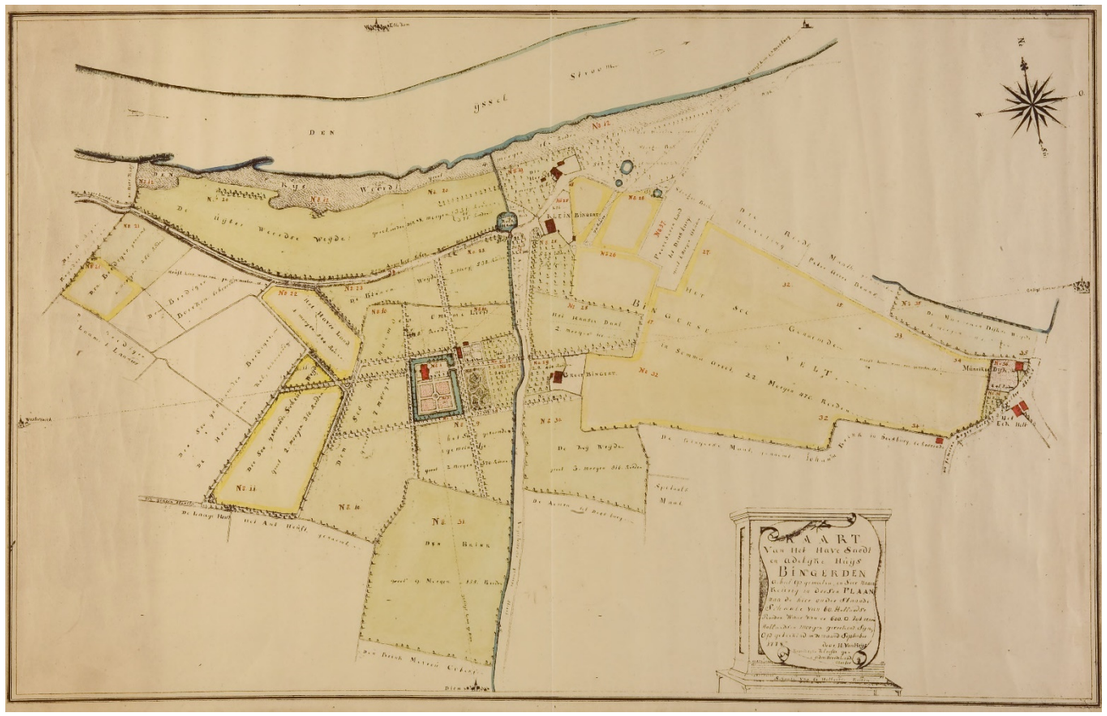
Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

2.5 LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING VANAF ACHTTIENDE EEUW

De landschappelijke structuren eind achttiende eeuw zijn vastgelegd op de kaart van “Het Have Seadt en adellijke Huijs Bingerden” door H. van Heijs (afb. 7). Deze kaart geeft een goed beeld hoe het landgoed er uit moeten hebben gezien. Op deze kaart zijn alle percelen met naam en oppervlakten weergegeven. De legenda ontbreekt waardoor niet valt te achterhalen wel stuk grond bij welke hoeve toebehoorde. Het huis Bingerden met geometrische tuin, zoals weergegeven op het schilderij van 1710, is het centrale punt van het landschap. De horizontale as is gericht op de kerktorens van Angerlo en Westervoort, de verticale as is gericht op de kerktorens van Didam en Ellecom. Tegenover het huis ligt een geometrische moestuin. Daarnaast zijn er vele lanen zichtbaar en een aantal hoeven die waarschijnlijk omstreeks 1775 al zijn aangekocht. De hoeven: Herreberg (thans Kroonestein), Groot- en Klein Bingart, Munnikendijk en het Eekholt zijn eveneens omringt door een boomgaard.



Afb. 7: Kaart uit 1778 van landgoed Bingerden door H. van Heijs

Tegenover huis Bingerden, aangelegen aan de moestuin, is een stuk grond bewerkt met slingerpaden, dit heeft al iets weg van de Engelse landschapstuinen die aan het einde van de achttiende eeuw in opkomst kwamen. De op de kaart aangegeven groene percelen staan voor grasland of boomgaarden, de geel aangegeven percelen voor akkerland.

2.6 LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING VANAF NEGENTIENDE EEUW

Aan het eind van de achttiende eeuw kwam de Engelse landschapsstijl in opkomst. Dit kwam mede door de culturele en sociale omwenteling in Europa (verlichtingsperiode) die uiteindelijk leidde tot de Franse revolutie in 1789. Men raakte uitgekeken op de geometrische tuinen en nieuwe kunst- architectuur- en tuinstijlen deden hun intrede waaronder de Engelse landschapsstijl.
De Engelse landschapstijl staat bekend als natuurlandschap (gerelateerd aan de door het natuurgevormde landschap). Dit betekende feitelijk gezien dat men de natuur ging nabootsen in de vorm van onregelmatige bosranden met weides en slingerende beekjes en waterpartijen. Een kaart uit 1791 door H. van Heijs, die ook de kaart uit 1778 heeft gemaakt, is de omzetting naar een landschappelijke stijl in volle gang (afb. 8).



Afb. 8: Kaart uit 1789 van landgoed Bingerden door H. van Heijs

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

Uit de kaart van 1791 blijkt dat het omvormen van de geometrische tuinen naar een Engelse landschapsstijl in een vergevorderd stadium is. Huis Bingerden is nog steeds het centrale punt waarbij de vier zichtassen nog intact zijn. Aan de linker- en achterzijde van huis Bingerden blijkt een begin te zijn gemaakt met het vergraven van de rechtlijnige gracht naar een slingerende waterpartij. In de kaart uit 1778 is tegenover het Huis Bingerden een eerste aanzet gedaan tot het maken van een bos met slingerende wandelpaden. In 1791 is dit bos een stuk groter geworden. Het weiland “Van de Koijweijde” (kaart 1778) is veranderd naar een boomgaard, de weilanden “Groot Haasendaal” en “Klein Haasendaal) (kaart 1778) zijn omgezet als bos met slingerpaden waartussen de pachtboerderij Groot Bingart staat. Het lanenpatroon is tegen deze tijd volledig veranderd. Ten noorden van het huidige Kroonestein, aan de overkant van de IJssel, werd eveneens grond aangekocht. Het zou kunnen zijn dat J.P. Posth, Duits tuin- en landschapsarchitect, betrokken is geweest bij het ontwerp. Het is bekend dat hij rond deze tijd werkzaam was op het landgoed Bingerden.
Een kaart, opgemeten door landmeter G. van den Berg in 1807, toont het eindresultaat van de omzetting naar landschapsstijl (afb. 9). Tegenover huis Bingerden is een groot (publiekelijk) bos herrezen met talloze slingerpaden. Ook in oostelijke richting, rondom de hoeven Mariendaal en Welbergen, zijn bospercelen met slingerpaden aangelegd. In het ontwerp zijn de drie zichtassen, uit de achttiende eeuw, nog in stand gehouden. De zichtas op Angerlo is nog wel aanwezig maar fungeert niet meer als laan. Dit heeft mede te maken met de nieuwe weg van Doesburg naar Angerlo gelegen achter het ‘slingerbos’ nabij hoeve Mariendaal. De andere weg leidt nog over de dijk langs hoeve “Croonestein”. Zodoende kom men via twee wegen landgoed Bingerden bereiken waarbij men op verschillende punten van de route zichtlijnen had op boerderijen omringd door weiden met vee met een soms bosachtige achtergrond. Deze schilderachtige soms pittoreske vergezichten waren een hoofdkenmerk van de Engelse landschapsstijl.



Afb. 9 Kaart uit 1807 opgemeten door landmeter G. van den Berg in opdracht van Johan Maurits III van Pabst.

Tussen 1807 tot omstreeks 1843, het jaar 1843 waarbij het landgoed in handen komt van Mr. Willem, Baron van Heeckeren van Kell, vinden er nauwelijks aanpassingen in het landschap plaats.[7] In het restant van de negentiende eeuw blijft het landgoed zich ontwikkelen maar grote veranderingen blijven uit. De meest opvallende veranderingen zijn de aanleg van rechtlijnige wegen. Mr. Willem, Baron van Heeckeren van Kell hield zich enthousiast bezig met de aanleg van deze wegen. Zo werd omstreeks 1857 een plan gemaakt voor een rechtstreekse weg naar Zevenaar. Deze openbare weg kwam vlak achter het landgoed te liggen waardoor mensen op zeer korte afstand het achter terrein van Huis Bingerden zagen (afb. 10). Daarom besloot men om deze zijde van het landgoed te verfraaien met een nieuwe tuinaanleg.[8]



Afb. 10 Kaart uit circa 1865. Achter huis Bingerden loopt nu een weg naar Zevenaar.

In de twintigste eeuw blijft het landschap vrijwel ongeschonden tot aan 1945 (afb. 11, pag. 11). Op 6 april 1945 trekken de Duitsers zich terug en wordt het Huis Bingerden in brand gestoken. Slechts de buitenmuren van het huis bleven overeind staan, de bijgebouwen bleven bespaard. In 1957 werd, naar een ontwerp van architect E.A. Canneman, een nieuw Huis Bingerden in achttiende-eeuwse stijl op de oude fundamenten van zijn voorganger gebouwd.
Er worden vanaf 1968 kleine opdrachten afgegeven die meestal rond Huis Bingerden gesitueerd waren en geen invloed hebben gehad op het totale landschap.[9]

[7] Nijenhuis-ten Arve, W. Het landgoed Bingerden – Cultuurlandschap van betekenis. P. 17
[8] Nijenhuis-ten Arve, W. Het landgoed Bingerden – Cultuurlandschap van betekenis. P. 47
[9] Nijenhuis-ten Arve, W. Het landgoed Bingerden – Cultuurlandschap van betekenis. P. 55 - 77

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek
T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl
Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

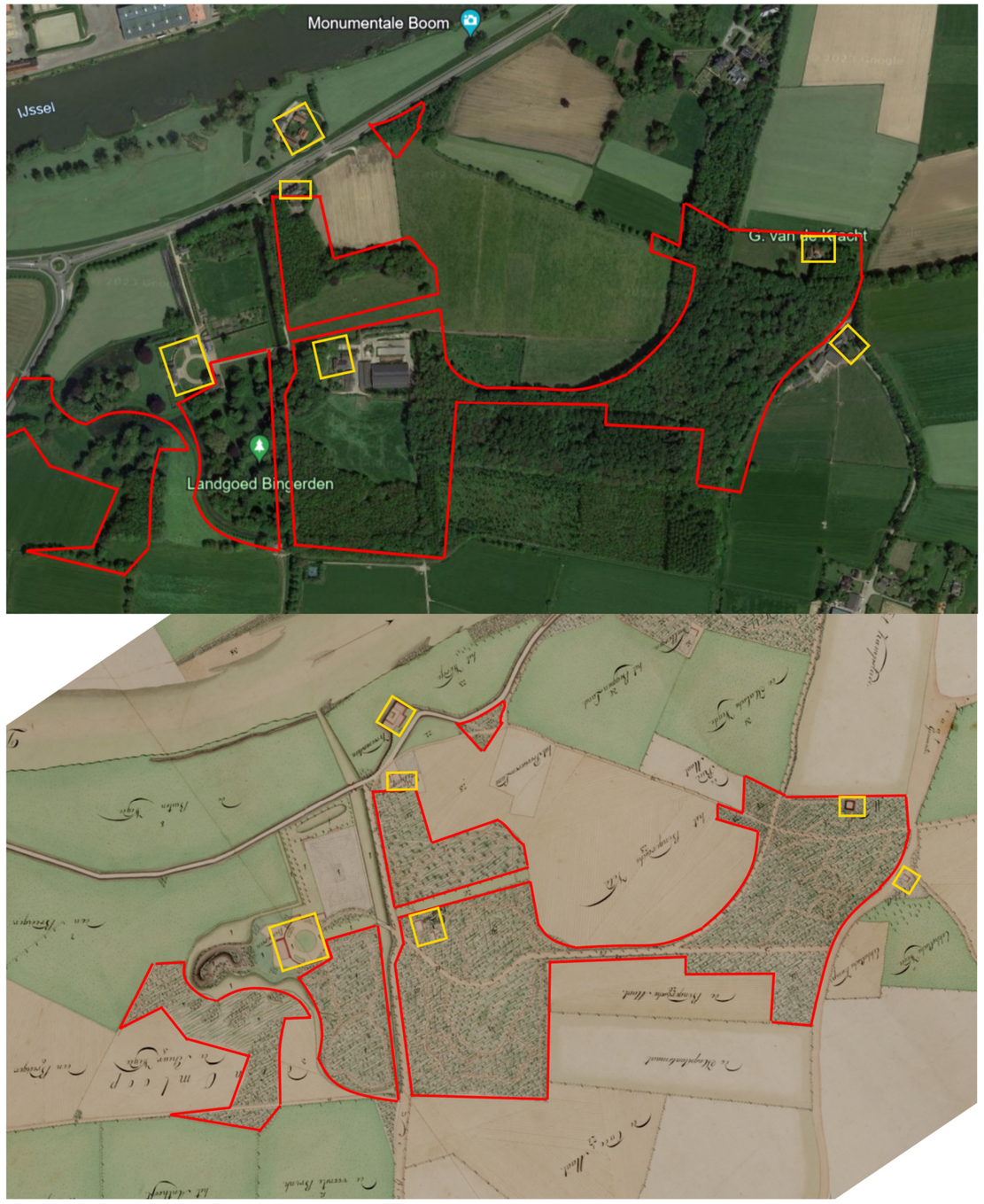


Afb. 11: Uitsnede RAF uit december 1944.

2.7 HET LANDSCHAP VAN NU

Als de kaart uit 1778 over het huidige landschap wordt gelegd kan geconcludeerd worden dat de huidige kaders van het landschap zijn terug te herleiden op de ontwerpen van landschapsarchitect Posth. In afb. 11 zijn de kaders uit 1807 van de landschapsindeling op een kaart uit 2023 weergegeven. De kaders in het huidige landschap zijn nog goed af te lezen. Sommige bospercelen zijn aanzienlijk gegroeid, maar zijn in hoofdlijnen hetzelfde gebleven. Ook de boerenhoeven in het landschap liggen nog op eenzelfde plek in het landschap.

De Bingerdenseweg vormt nog altijd een route waarop men verschillende zichtlijnen heeft op de verschillende boerderijen. Zo is Hoeve Kroonestein en het voormalig gemeentehuis nog vrij zichtbaar vanaf de weg zoals dat bedoelt was in de Engelse landschapsstijl. Hoe hoeve Kroonestein zich verhoudt in het landschap van Landgoed Bingerden volgt in het volgende hoofdstuk.



Afb 11: Google maps kaart weerlegt met een kaart uit 1807

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

3. LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING KROONESTEIN

3.1 LANDSCHAPPELIJKE LIGGING IN HET LANDGOED BINGERDEN

Woonboerderij Kroonestein met bijgebouwen is gelegen aan de noordelijke rand van landgoed Bingerden. De Bingerdenseweg, waaraan de boerderij is gelegen valt nog binnen het landgoed. Kroonestein ligt ‘ingeklemd’ tussen de Bingerdenseweg en de IJssel die de noordelijke grens vormt. (afb. 13) Om de boerderij tegen het hoge water van de IJssel te beschermen is deze gebouwd op een verhoogt plateau in het landschap. Deze verhoging ligt iets lager dan de dijk waarop de Bingerdenseweg is aangelegd. Vermoedelijk is deze terp door invloed van de mens ontstaan en niet op een natuurlijke manier ontstaan. Het gebied rondom de terp, behoudens de dijk, ligt aanzienlijk lager en loopt af richting de IJssel. Ter plaatse van de IJsselkade, in noordwestelijke richting van Kroonestein, staan enkele bomen verschillende in hoogten die tezamen een bossage vormen.



Afb. 13 Topografische ligging Kroonestein in het landgoed Bingerden

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

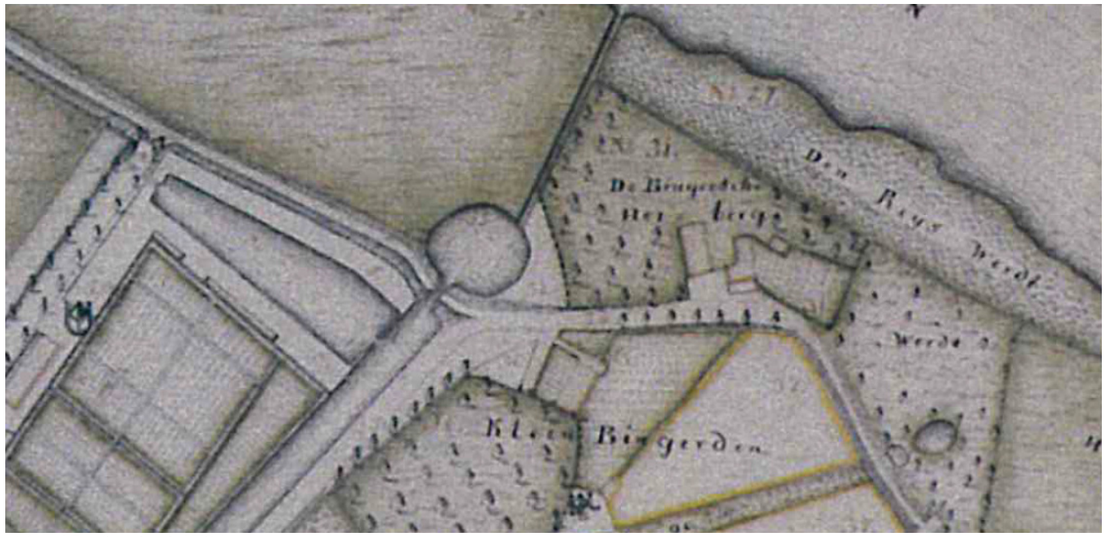
3.2 HET GEBOUWDE MONUMENT

Op een kaart uit circa. 1670 wordt de locatie van Kroonestein aangeduid met de naam Rontheimt. Omstreeks 1693 wordt er een vermelding gedaan van een waard en waardin in het Rontheimt. Deze omschrijving duidt dat er tijdens de zeventiende eeuw een herberg heeft gestaan. Omdat de kaart uit 1670 moeilijk is in te passen in het huidige landschap kan de exacte locatie van Rontheimt niet achterhaald worden. Toch kan met enige zekerheid worden bevestigd dat op de locatie van de huidige woonboerderij een Herberg genaamd Rontheimt heeft gestaan. Een zeer nauwkeurige kaart uit 1778 vermeldt een Herberg op de huidige locatie Kroonestein (Afb 14). De structuur van de herberg is in alle opzichten anders als dat van het huidige Kroonestein. De L vorm doet te kennen geven dat het waarschijnlijk om een krukhuisboerderij ging die veel in de Betuwe voorkwamen. Aan de noord- en westzijde van de herberg bevond zich een boomgaard dat begrensd werd door een kanaal (vermoedelijk ooit een nevengeul) met kolk. Dit kanaal stond in verbinding met de IJssel en de gracht van Huis Bingerden. Aan de oostzijde is een stuk grond ingericht als grasland met enkele bomen en waterpartijen, waarschijnlijk kolken.



Afb. 14: Kaart uit 1778

Iets later in 1791 verschijnt er weer een kaart (afb. 15). De hoofdwoning is heeft nog steeds de L-vormige structuur. Links van de woning staat ditmaal een nieuw gebouw, het gaat hier waarschijnlijk om schuur 1 (afb. 1). Links en achter de schuur is nog steeds een boomgaard aanwezig evenals het kanaal, met kolk, naar de IJsel.



Afb. 15: Kaart uit 1791

Op een kaart uit 1807 is het huidige Kroonestein weergegeven in de huidige contouren zoals we die nu kennen (afb. 16). Ergen tussen 1791 en 1807 moet de herberg, hoofdwoning, grondig zijn verbouwd of volledig zijn afgebroken en opnieuw zijn herbouwd gezien de rechthoekige structuur op de kaart uit 1807. Rond deze tijd zal ook de schuur aan de rechterzijde zijn gebouwd. Op de kaart zijn de schuren aan het woonhuis ‘gekoppeld’, dit zal in werkelijkheid niet zo zijn geweest. Aan de achterzijde van het woonhuis zal een klein gebouw hebben gestaan. De voorgevel van het woonhuis staat ten opzichte van beide schuren iets meer richting de weg. De schuren aan weerszijden van het woonhuis zorgden aan de achterzijde voor een gesloten binnenplaats.



Afb. 16: Kaart uit 1807

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

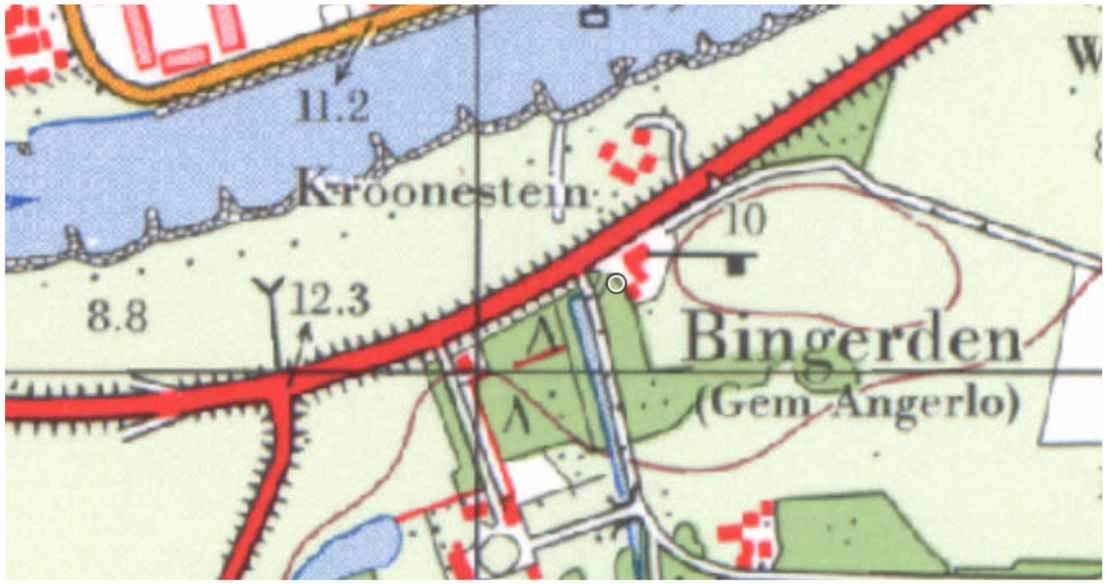
Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

De boomgaard aan de achterzijde lijkt er niet meer te zijn, maar op een kaart uit 1935 blijkt dit niet het geval te zijn (afb. 17). Op deze kaart, waarin het landgoed Bingerden nauwkeurig wordt weergegeven, zijn de schuren los van de boerderij getekend. De schuur aan de linkerzijde van het woonhuis, gezien van de straatkant, is qua oppervlaktes groter als de schuur aan de rechterzijde. Ondanks dat de schuren los staan van het woonhuis voelt de binnenplaats aan de achterzijde nog steeds gesloten aan. Het kleine schuurtje aan de achterzijde van de rechter schuur komt qua positie overeen met het schuurtje die op de kaart in 1778 staat. De boomgaard rondom schuur 1 wordt nog steeds begrenst door een kanaal met kolk. Het kanaal is aan weerszijden voorzien van bomen. Aan de voorzijde loopt de weg naar Angerlo, aan de andere zijde het gemeentehuis met aan de achterzijde een boomgaard.



Afb. 17 Kaart uit 1935

Een volgende kaart uit 1980 vertoont kleine verandering in het landschap (afb. 18). De woning en twee schuren zijn aangegeven maar aan de achterzijde is een extra schuur gebouwd. Dit blijkt een kippenhok te zijn waarvoor in 1956 een vergunning is afgegeven. De boomgaard aan de westzijde en noordzijde is inmiddels verdwenen. Het kanaal dat deze boomgaard begrenst is waarschijnlijk door een natuurlijk proces gedempt. Aan de rechterzijde van schuur 2 loopt vanaf de Bingerdenseweg, die nu is verlegt en rechtlijnig is, een zandpad naar het erf.
De huidige situatie, anno 2023, vertoont weinig veranderingen vergeleken met de situatie uit 1980 (afb. 19). De boomgaard is helemaal verdwenen er zijn geen hoogstambomen meer aanwezig. Het kanaal en de kolk zijn compleet gedempt. Noemenswaardig zijn een aantal knotswilgen die aan weerszijden van de verzakte grond, waar ooit het kanaal heeft gelopen, staan en vermoedelijk de laanbomen zijn die staan ingetekend op oudere kaarten. Doordat aan weerzijden van het hoofdhuis een schuur staat voelt de binnenplaats gesloten aan. Dit wordt benadrukt door verschillende bomenlijnen die rondom de boerderij staan. De voorgevel van het woonhuis is goed zichtbaar vanaf de weg. De schuren liggen iets terug ten opzichte van de voorgevel waarmee het woonhuis als belangrijkste gebouw wordt benadrukt. Vanaf de weg valt eveneens op dat enkele bomen zo zijn neergezet dat de schuren wegvallen in het algehele beeld en enkel het woonhuis zichtbaar is. Vanaf de Bingerdenseweg loopt een verhard zandpad naar een T-splitsing. Vanuit deze T-splitsing kun je zowel links als rechts naar het achtererf rijden. De achterdeur van het woonhuis wordt hedendaags ook gebruikt als ‘hoofdentree’. Aan de achterzijde van het woonhuis bevindt zich nog een oude kippenschuur uit 1956 en een oude kapschuur. De oorspronkelijke vrije zichtlijn naar de IJssel wordt hedendaags grotendeels geblokkeerd door deze twee bijgebouwen. De IJsel is enkel zichtbaar als men achter schuur 2 staat.



Afb 18: Kaart uit 1865



Afb 19: Huidige kaart uit 2023 (google maps). Nummers geven foto’s aan, zie volgende bladzijde.

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951



Afb 19: Foto 1: Verharde zandpad met rechts schuur 1.



Afb. 20: Foto 2: Bijgebouw 1 achter schuur 2, oude kippenhok uit 1956



Afb. 21: Foto 3: Bijgebouw 2 centraal achter het woonhuis. Rechts op de afbeelding een stukje van de achterliggende IJssel.

Afb. 22: Foto 4: Bossage op de plaats waar het oude kanaal liep. Op de voorgrond twee oude wilgen die ook aan de andere zijde van het gedemte kanaal staan.

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

4. GEBOUWBESCHRIJVINGEN EN ANALYSE KROONESTEIN

4.1 BOUWFASERING

Boerderij Kroonestein werd vermoedelijk in de zeventiende eeuw gebouwd en heette oorspronkelijk het Ronthembt. Het gebouw deed dienst als herberg (pleisterplaats) en had vermoedelijk een L-vormige structuur. Hierbij kan gedacht worden aan een dwarshuis met daarachter een volume waar men bijeen kon komen om te eten of te drinken.

4.1.1 NEGENTIENDE EEUW

De herberg moet omstreeks 1800 grondig zijn verbouwd tot een boerenhofstede. De structuur van de boerenhofstede zoals die op de kaarten uit de negentiende eeuw staat, doet denken aan een gesloten hoeve, een type hoeve die veel in Zuid Limburg voorkwam. Echter zijn er geen bovengrondse aanleidingen gevonden dat de twee naastgelegen schuren met het woonhuis aaneengesloten waren.
De meest voor de hand liggende optie is dat de herberg rond 1800 volledig is afgebroken en een compleet nieuwe boerderij werd gebouwd op de, ten dele, oudere fundamenten van de herberg. De gevels met rondlopend schilddak met een verlaagd plat dak voldoet aan de architectonische vormgeving die rond deze tijd gebruikelijk was.

4.1.2 TWINTIGSTE EEUW

In de twintigste eeuw worden een aantal verbouwingen gedaan. Uit het laatste kwart van de twintigste eeuw zijn nog bouwtekeningen aanwezig (zie bijlagen). De meeste veranderingen vinden plaats in de tweede helft van de twintigste eeuw. De voorgevel blijft voor een groot deel intact, derhalve worden de twee dakkappelen (afb. 24) gesloopt. Ook het rookkanaal links in de gevel wordt verwijderd en het bovenlicht in de deur wordt aangepast. Waarschijnlijk wordt het bovenlicht afgestemd op het nieuwe bovenlicht van de nieuwe deur in de achtergevel. In deze achtergevel vinden de meeste veranderingen plaats. In 1963 wordt een plan gemaakt voor dubbele bewoning, de achtergevel wordt voorzien van een extra deur en twee nieuwe raamkozijnen. Ter plaatse van het portaal zou in eerste instantie een nieuwe deur worden geplaatst maar deze plannen zijn nooit uitgevoerd.
In afb. x is aangegeven welke binnenmuren in welk tijdspad zijn in te schalen. Dit zou beter kunnen worden gedetermineerd aan de hand van een destructief onderzoek.



Afb 23: Plattegrond van het woonhuis met daarop de datering van gevels en binnenmuren.



Afb. 24 Foto uit 1963 beeldbank RCE

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

4.2 EXTERIEUR WOONBOERDERIJ

4.2.1 VOORGEVEL WOONBOERDERIJ

De op het zuidoosten gerichte voorgevel is opgetrokken in baksteen (afb 25). Vanaf het maaiveld herrijst een circa 30 centimeter hoge grijze stucplint. Onder elk van de twee linker raamkozijnen is in het maaiveld een kelderkoekoek gemetseld. Deze zorgen ervoor dat daglicht, middels een stalen kelderraam, kan toetreden en men kan ventileren. De bakstenen, met een zanderig en ruw oppervlakte, zijn in kruisverband gemetseld. De gevels zijn recentelijk opnieuw gevoegd met een kalkmortel waarbij de voeg iets uitsteekt ten opzichte van de baksteen (knipvoeg). De voorgevel is voorzien van één type baksteen met afwisselende kleurschakeringen van rood- tot bruin. Er zijn lichte verstoringen in het metselwerk zichtbaar die duiden op inboetwerk van een latere periode. De roodbruine handvormstenen meten 21/23x11/12x5/5,5cm en hebben een tienlagenmaat van 52cm.



Afb. 25: Voorgevel Kroonestein

In het metselwerk zijn meerdere gevelopeningen aanwezig. De oorspronkelijke voordeur met bovenlicht staat centraal in de gevel (afb 26). Het houten kozijn is in de bovenhoeken middels pen en toog gezekerd. Aan de onderzijde zijn neuten en dorpel van natuursteen. Boven het houten kozijn is een hanenkam gemetseld dat bovenliggende krachten opneemt en het kozijn daarmee ontlast. De deur in het kozijn draait naar binnen en is aan de buitenzijde voorzien van schroten met aan de onderzijde een houten weldorpel. De geprofileerde kalf is origineel en vormt één geheel met het houten kozijn. Het bovenlicht is daarentegen niet origineel en in het laatste kwart van de twintigste eeuw vervangen. Het deurkozijn bevat nog de originele trekbelinstallatie uit de negentiende of begin twintigste eeuw. Boven de gemetselde hanenkam bevindt zich een natuursteen blok met de naam Kroonestein.

Links en rechts van het deurkozijn zijn een tweetal eind achttiende-eeuwse, begin negentiende-eeuwse raamkozijnen geplaatst (afb. 27). Elk raamkozijn heeft een invulling met een werkend twaalf-ruits schuifvenster. Enkele ruiten zijn nog origineel. Boven de raamkozijnen zijn hanenkammen gemetseld. De hanenkam rollaag van het meest linker kozijn is ooit een keer vernieuwd gezien de zichtbare loodslabbe boven het kozijn die bij de overige kozijnen mist. De waterslagen en neuten zijn naar alle waarschijnlijkheid van natuursteen. Dit was niet waarneembaar gezien hetgeen van een grijze dikke verflaag was voorzien. In de bovenzijde van de houten kozijnen zijn nog gesmede duimen te zien. De duimen aan de onderzijde zijn niet meer aanwezig. Hieraan hebben vroeger luiken gezeten die omstreeks 1950 zijn weggehaald.[10] De gesmede windwervels (luikwervel) waaraan men de open luiken kon vast houden zijn aan weerzijden van elk kozijn nog aanwezig.





Afb. 26 en 27: Voordeur en één van de vier kozijnen

Het metselwerk wordt afgesloten middels een afdeklijst met geprofileerde gootklossen waarop een zinken bakgoot is aangebracht. Het rondlopend schilddak, met verlaagd middenstuk, is gedekt met roodoranje oude holle pannen die zijn vastgezet middels een schroef. In de kap zijn twee nieuwe dakvensters aangebracht.

10 Middels oude foto's dateerbaar

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

4.2.2 LINKER ZIJGEVEL

Tussen het middelste en meest linker kozijn (afb. 28) is een hele lichte verstoring in het metselwerk te zien. Gezien de breedtemaat van de verstoring, circa 6 strekken, is het mogelijk dat hier ooit een deurkozijn heeft gezeten. Het metselwerk is nadien op een nette manier weer ingeboet waardoor de verstoring nauwelijks zichtbaar is. Deconstructief onderzoek aan de binnenzijde zou hierover uitsluitsel kunnen geven. Aan de gevel hangt nog een schotel.



Afb. 28: Linker zijgevel

In de gevel zijn drie achttiende-eeuwse, begin negentiende-eeuwse raamkozijnen geplaatst. Elk raamkozijn heeft een invulling met een werkend twaalf-ruits schuifvenster. Onder elk van de twee rechter raamkozijnen (afb.) is in het maaiveld een kelderkoekoek gemetseld.
Evenals de voorgevel wordt het metselwerk afgesloten middels een afdeklijst met geprofileerde gootklossen waarop een zinken bakgoot is aangebracht. In de rechterzijde van de kap zijn twee nieuwe dakvensters aangebracht. Links in de nok herrijst een gemetselde schoorsteen met afdekkap.

4.2.3 ACHTERGEVEL

In de uit roodbruine baksteen opgetrokken achtergevel zijn vier gevelopeningen geplaats (afb 29). Rondom het linker raamkozijn zijn lichte verstoringen in het metselwerk te zien. De verstoring komt overeen met de bakstenen die in de linker zijgevel zijn gebruikt tijdens het inboeten. Het raamkozijn telt een twaalf-ruits schuifvenster. Het meest rechter raamkozijn is identiek. Qua maatverhouding zijn de kozijnen minder hoog dan de kozijnen van voor-,linker- en rechter zijgevel. De bovenzijde van de kozijnen stroken met de kozijnen in de overige geveldelen, de onderkant valt hoger uit. Onder de, vermoedelijk betonnen, waterslag zijn nadrukkelijk verstoringen in het metselwerk aanwezig.
Rechts van het linker raamkozijn is een klein raamkozijn wat pragmatisch en gekunsteld geplaatst. Waterslag en rollaag ontbreken. In de dagkanten zijn stenen op willekeur doormidden gehakt en wordt het metselverband vertroebel (afb). De gekunstelde oplossingen duiden er op dat dit kozijn in een later stadium is toegevoegd. Het is aannemelijk dat dit ergens rond het midden van de twintigste eeuw is gebeurd.



Afb. 29: Achtergevel

Het meest linker deurkozijn in de gevel is een origineel kozijn uit het einde van de achttiende-eeuw, begin negentiende-eeuw. Aan de onderzijde zijn neuten en dorpel van natuursteen, de vorm, detaillering komt overeen met dat van het deurkozijn in de voorgevel. De naar binnendraaiende deur is aan de buitenkant voorzien van schroten en houten weldorpel. De deur bevat nog het originele deurbeslag en is identiek aan de deur in de voorgevel. Rechts van dit deurkozijn is eenzelfde type deurkozijn geplaatst. Aan de onderzijde zijn neuten en dorpel van beton. (afb. 30 en 31). Gezien de verwerking van een andere type neut is dit deurkozijn niet origineel en later toegevoegd. De naar binnendraaiende deur wijkt qua schrotenaantal af van de originele voor- en achterdeur. Beide bovenlichten in de achterdeurkozijnen zijn identiek aan het bovenlicht van het deurkozijn in de voorgevel.

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951





Afb.30 en 31: Verschil in neuten, links de originele natuursteen neut die overeenkomt met de neut in de voordeur. Rechts de betonnen 'neut' die duidelijk afwijkt van het origineel.



Afb. 32: Rechter zijgevel

Centrisch in het dakvlak is een houten dakkapel geplaats. Het dakkapel bestaat uit drie ramen, te midden een vast raam met een vierruits verdeling. Aan weerszijden van dit raam zijn openslaande ramen geplaatst met middenstijl. Het dakkapel heeft een plat dak met geprofileerde boeiplank en zinken kraal. Rechts in het dakvlak zijn twee nieuwe dakvensters geplaatst.

4.2.4 RECHTER ZIJGEVEL

De rechterzijgevel heeft drie gevelopeningen waarin vermoedelijk eind achttiende-eeuwse, begin negentiende-eeuwse raamkozijnen geplaatst (afb 32). Elk raamkozijn heeft een invulling met een werkend twaalf-ruits schuifvenster. Links en rechts van het meest linker raamkozijn zijn versnijdingen in het metselwerk waarneembaar. Het zou kunnen zijn dat dit kozijn in een later stadium is geplaatst kort na de grondige verbouw. In het dakvlak zijn twee boerderij uitzetramen geplaatst. Rechts in het dakvlak is een nieuw dakvenster geplaatst. Links in de nok herrijst een tweede gemetselde schoorsteen, beide schoorstenen zijn identiek aan elkaar.

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

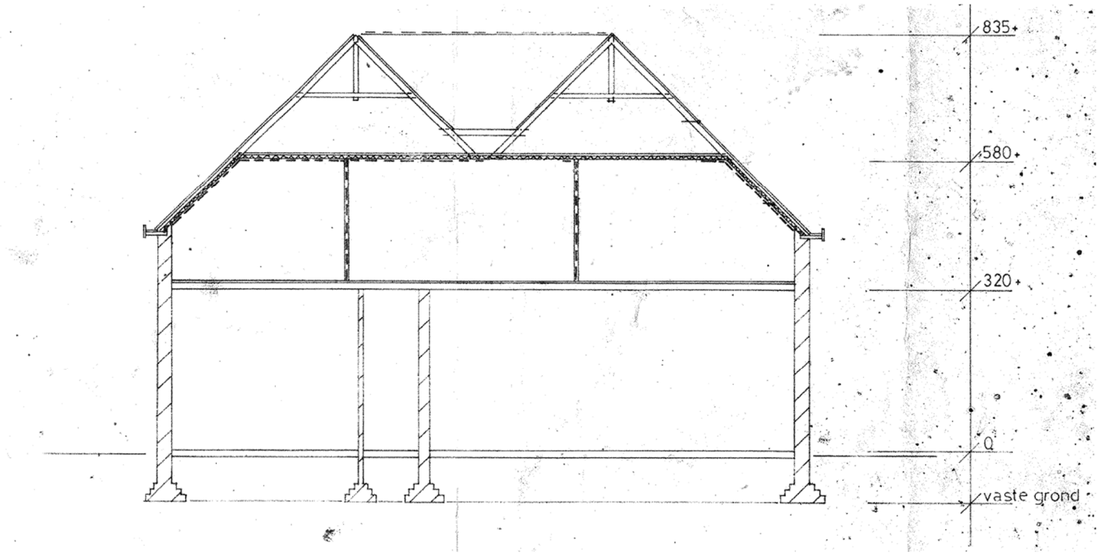
T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

4.3 DRAAGCONSTRUCTIE

4.3.1 KAPCONSTRUCTIE

Het woonhuis heeft een rondlopend laag schilddak met een verlaagd plat middendeel wat typisch is voor einde van de zeventiende eeuw en achttiende eeuw (afb. 33). De kapconstructie heeft hoofdzakelijk rondhouten sporen van rond 85mm, op sommige plekken is rechthoekig balkhout toegevoegd. Deze sporen staan circa 650mm uit elkaar en zijn om en om verbonden door een haanhout. De houten sporen aan de buitengevel lopen van houten muurplaat tot nok. De sporen aan de binnenzijde lopen van een houten onderslag (ter hoogte van het platte dak) tot aan de nok. De houten onderslagen en het platte dak worden ondervangen door verschillende grenen schaargebinten.



Afb. 33: Principe doorsnede van het woonhuis.

De basis van de kap bestaat uit recht schuingeplaatste stijlen die op een grenen slof staan en rondom, aan de binnenzijde van de gevels, zijn geplaatst. Ter hoogte van de borstwering hebben stijlen een gebruiksspoor die te herleiden valt naar een ooit aanwezige blokkeel (afb. 34). Dit blokkeel zorgde voor de verankering met de gevel, thans gebeurt dit met een gesmede ijzeren anker. Op de stijlen ligt een dekbalk, aan het geveldakvlak is een fliering ingekeept ter ondersteuning van de sporen. Tussen stijl en dekbalk zijn korbeels aangebracht. Alle verbindingen zijn hoofdzakelijk met pen gat tot stand gebracht en met toognagel gezekerd. Enkele windschoren, die van stijl tot fliering lopen, zijn middels nagels verbonden. Centraal op de verdieping zorgen acht standvinken voor extra ondersteuning (afb. 35). De standvinken staan op een grenen slof en hebben aan vrijwel elke zijde een korbeel, aan sommige zijde ontbreekt deze, die dekbalk of onderslag ondersteund.



Afb 34: Grenen stijlen met korbeels en een dekbalk. Op de stijlen gebruikssporen van een ooit aanwezig blokkeel.



Afb 35: Vier grenen standvinken, aan de andere zijde van de hal staan de andere vier.

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

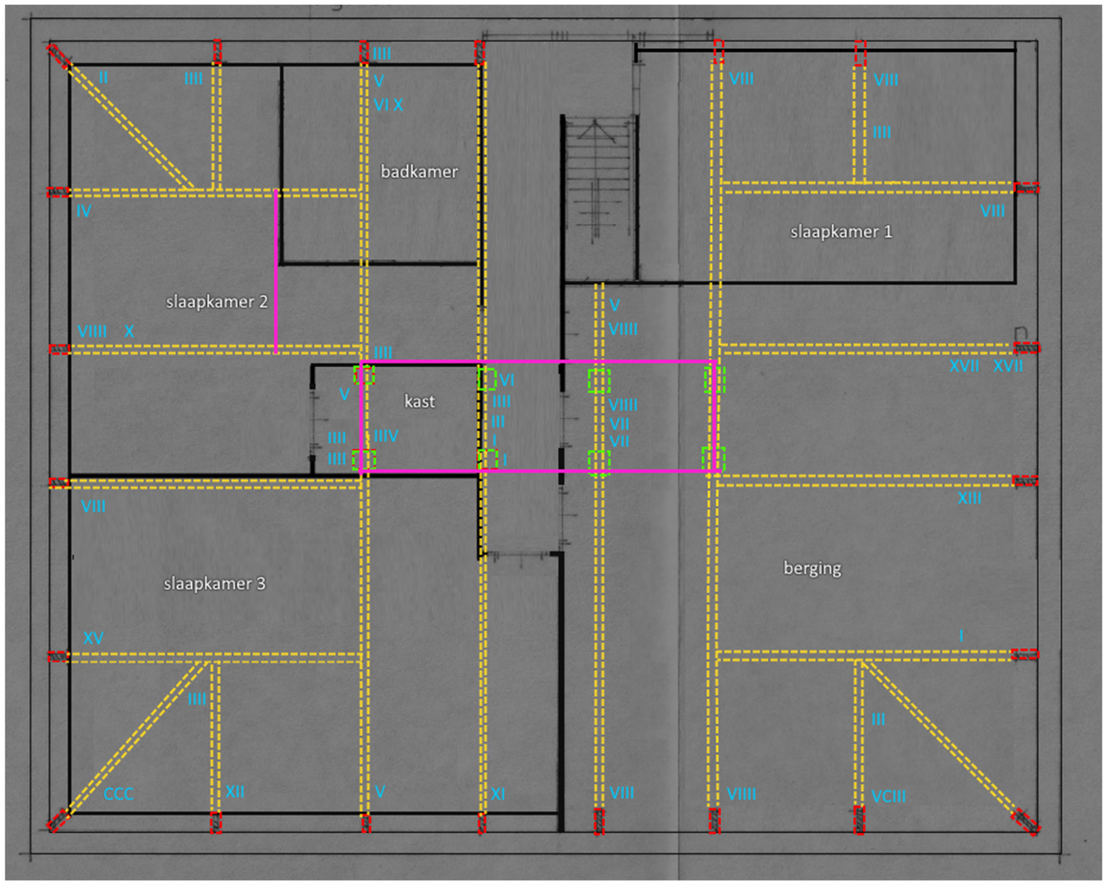
In de houten kap zijn talloze gebruikssporen en gehakte telmerken waargenomen (afb. 36 en 37). Er zit geen lijn in het gebruik van de telmerken (afb. 38). Sommige telmerken zijn dichtgesmeerd met een houtachtig smeersel en enkel bij strijklicht waarneembaar. Op, vooralsnog, één plek zijn gehakte halve maantjes aangetroffen. Er kan worden uitgegaan dat de huidige kap is samengesteld uit gebruikt hout, vermoedelijk van een andere kap. De huidige kapvorm met de daarin voorkomende gebruikssporen en telmerken is niet terug te vorderen tot een oorspronkelijke kapvorm. Een theoretische benadering zou kunnen zijn dat eiken niet meer voorhanden was (en te duur) en men besloot om alles in hergebruikt grenen uit te voeren. Dat er soms gekunsteld werd is toe te wijden aan het gebruik van een stuk eiken of een stuk vloerbalk in de kap.



Afb. 36: Talloze gebruikssporen op de grenen constructie onderdelen.



Afb. 37: Gebruikssporen die duidden op hergebruikt hout.



Afb. 38: Er zijn talloze telmerken waargenomen in de kap, een duidelijke structuur is vooralsnog niet herkenbaar.

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

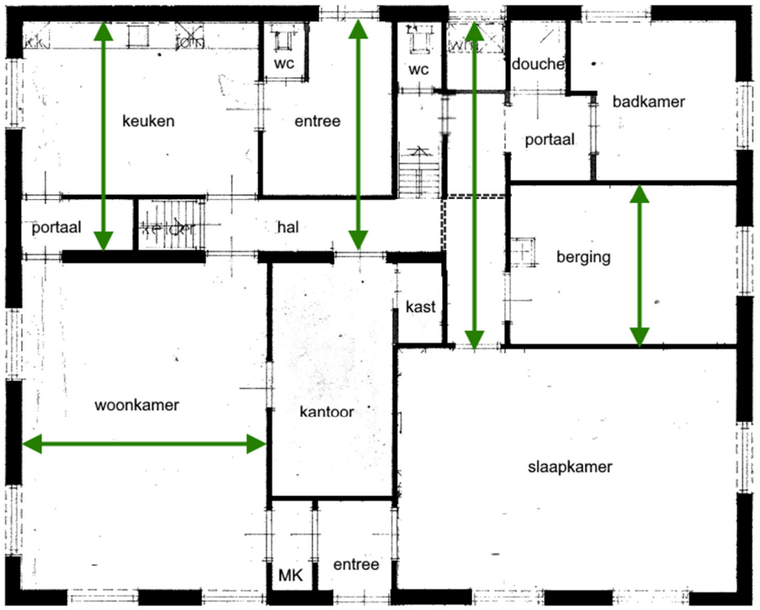
T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

4.3.2 GEVELS EN VERDIEPINGSVLOER

De buitenmuren van het hoofdgebouw bestaan uit massief metselwerk en zijn circa 30 tot 35 centimeter dik. Deze dikte is over de volle hoogte hetzelfde.

De verdiepingsvloer bestaat uit houten balken waarop vloerdelen zijn gelegd. De vloerdelen zijn middels messing en groef aan elkaar gelegd. Een vloerdeel is circa 14 centimeter breed en circa 2,5 cm dik. De enkelvoudige balklaag beslaat meestal één of twee ruimten. Tussen de houten balken is een verlaagd plafond van gipsplaten aangebracht. Een goede inventarisatie is pas mogelijk wanneer alle verlaagde plafonds geheel zijn verwijderd. In een aantal ruimten was de balklaag zichtbaar (afb. 39).



Afb 39: Draagrichting van de verdiepingsbalklagen

In de keuken loopt de houten balklaag evenwijdig aan de langsgevel (afb. 40). De ruimte telt 4 balken die hart op hart circa 1 meter van elkaar liggen. De balkkoppen zijn in de steens achtergevel ingelegd en lopen tot de muur die hal en woonkamer scheidt. De balken hebben een blauwe kleur waartussen een verlaagd gipsplaatplafond is aangebracht. De balken hebben aan de onderzijde, ter paatse van de hoeken, een duivenjager profiel.

In de woonkamer lopen de balken dwars op de langsgevel (afb. 41). De balken zijn ingelegd in de steens muur van de linkerzijgevel en lopen tot aan de tussenmuur van woonkamer/kantoor. Het is onduidelijk of de balken ter plaatse van het kantoor doorlopen, dit was niet waarneembaar. De ruimte telt 6 in breedte variërende balken die hart circa 65 centimeter van elkaar liggen. De balken hebben een groene kleur waartussen een verlaagd plafond is aangebracht. Het type balk komt overeen met de toegepaste balken in de keuken. Ter plaatse van de hal schieten de balklagen van keuken en entree door. Het type balk komt overeen met de balken die zijn toegepast in de woonkamer.

In de berging is een ander type balk gebruikt, deze verschilt in dimensie en heeft geen duivenjagerprofiel. De donkerrood geschilderde balken lopen in deze ruimte evenwijdig aan de rechter zijgevel. De ruimte telt 8 balken die circa hart op hart 70 centimeter.



Afb. 40: Keukenbalklaag



Afb. 41: Woonkamerbalklaag

4.3.3 BEGANE GRONDVLOER EN KELDER

De vloeren van de begane grond verschillen per ruimte van elkaar. Ter plaatse van de achter entree en keuken is de vloer van beton. Dit geldt eveneens voor de vloeren in de achtereenvolgende ruimten; portalen, douche, wc's, voorentree, meterkastruimte en hal.

De woonkamer heeft een houten balklaag met daarop vloerdelen die middels messing en groef aan elkaar zijn verbonden. Eveneens hebben slaapkamer, beging en badkamer een houten vloer. De vloer in het kantoor en bijbehorende kastruimte kon niet exact worden bepaald.

Onder de woonkamer bevindt zich een kelder. Deze kelder wordt in het midden gescheiden door een steens wand met twee openingen. Deze 'scheidingswand' loopt evenwijdig aan de linkerzijgevel en is circa 22 centimeter dik, de tienlagenmaat is circa 54 centimeter. Onder de houten vloer is een combinatievloer met vulelementen van lichtbeton aangebracht. Op de vloer van de kelder liggen oranje- bruinvormige plavuizen in het zand.

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

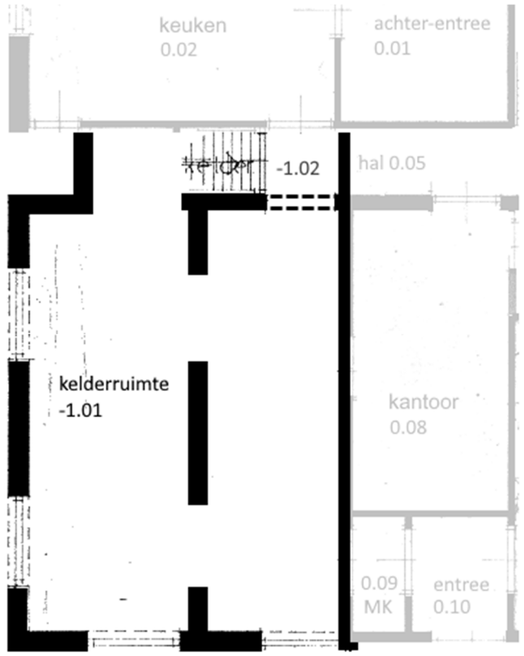
5. HET INTERIEUR VAN WOONBOERDERIJ KROONESTEIN

Bij de beschrijving van het interieur wordt gebruikt gemaakt van plattegronden van de drie bouwlagen. De ruimtenummers komen terug in de tekst (afb. 42 en 43).

5.1 KELDER

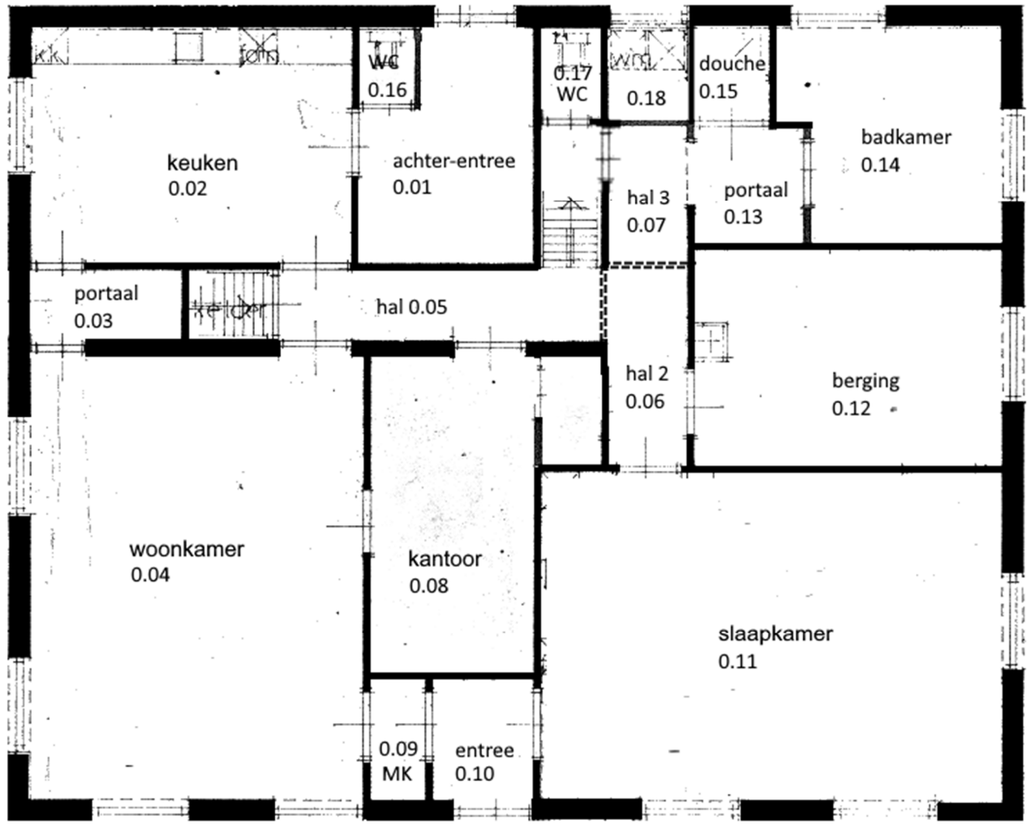
De kelder bevindt zich onder de woonkamer en is via een eiken houten steektrap, die uitkomt in de hal (0.05), toegankelijk (afb 42.). De kelder is één ruimte en wordt gescheiden middels een steens metselwerk wand met twee doorgangen. Onder de toegangstrap, nabij ruimte 1.02 (gestippeld), is een getoogde doorgang. Hier heeft oorspronkelijk deur met gehengen gezeten. De gesmede duimen, verankerd in het metselwerk, zijn nog wel aanwezig.

Op de vloer liggen oranje- bruinvormige plavuizen in het zand, de muren zijn wit gekeimd. De kelder heeft vier aluminium naar binnenvallende ramen, twee in de linkerzijgevel en twee in de voorgevel. De originele houten valraampjes zijn nog aanwezig.



Afb. 42: Kelder onder de woonkamer, in het lichtgrijs is de begane grond aangegeven.

5.2 BEGANE GROND



Afb. 43: Begane grond

5.2.1 ACHTER ENTREE

Middels de rechterdeur in de achtergevel kom je in de achter-entree (0.01). Deze entree wordt hedendaags als ‘hoofdentree’ gebruikt. De ruimte is ingericht als berging. In de linkerbovenhoek van de ruimte is een wc gesitueerd. Deze wc is tijdens een grootschalige verbouwing in het laatste kwart van de twintigste eeuw aangelegd. De wc ruimte is betegeld met blauw geglazuurde tegels. In de linkeronderhoek van de achter-entree zijn er nog overblijfselen van wat ooit een douche ruimte was. Tegen de wand zijn geglazuurde paarse en blauwe tegels, identiek aan de wc tegels, in dambordverband aangebracht. De gemetselde muren van circa 12 centimeter dik zijn wit gekeimd en er is een verlaagd gipsplaatplafond aangebracht.

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

5.2.2 KEUKEN

De keukenruimte (0.02) heeft een verlaagd gipsplaatplafond dat tussen de houten balklaag is aangebracht. Tegen de achtergevel staat een simpele houten aanrecht uit omstreeks 2000. Tegenover is een inpandige haard gesitueerd uit omstreeks de tweede helft van de twintigste eeuw (afb. 44). De schouwboezem, bestaande uit grenen balkjes, is in elkaar gezet middels spijkers. Ter plaatste van de haard is een toogvormige gemetselde ondergrond geplaatst dat met oranjebruine plavuizen in de specie is belegd.
In de keukenruimte zijn drie deuren geplaatst, één deur leidt naar de achter entree, een deur naar de hal (0.05) en één deur naar een portaal (0.03). Het portaal was in het tweede kwart van de twintigste eeuw een kastruimte. In de negentiende eeuw zal hier een toegangsdeur hebben gezeten, gezien de verstoring van buitenmetselwerk in de linker zijgevel. Overigens zijn hier aan de binnenzijde geen sporen van waargenomen.
Om de keuken van daglicht te voorzien zijn twee ramen geplaatst. Aan de binnenzijde is goed te zien dat het raamkozijn in de achtergevel in een latere periode is geplaatst. Het schuifraam van het achttiende-eeuws raamkozijn in de linkerzijgevel is nog werkend (afb. 45). Het raamkozijn in de achtergevel is niet werkend en geplaatst tijdens de grote verbouwing in het laatste kwart van de twintigste eeuw.
Balklaag, deurkozijnen en raamkozijnen zijn in een blauwe kleur geverfd. Het is onduidelijk of dit de oorspronkelijke kleurstelling is.





Afb. 44 en 45: Haardpartij in de keuken, rechts het originele achttiende-eeuwse kozijn.

5.2.3 WOONKAMER

De woonkamer (0.04) heeft een verlaagd gipsplaatplafond dat tussen de houten balklaag is aangebracht (af. 46). De voor- en linkerzijgevel waaraan de ruimte grenst zijn voorzien vaan een gemetselde voorzetwand. Er zijn twee haardpartijen aanwezig te weten; gespiegeld ten opzichte van de haard in de keuken en één in de linkeronderhoek. De haard in de linkeronderhoek zal tijdens het plaatsen van de voorzetwand, omstreeks de tweede helft van de twintigste eeuw, zijn geplaatst. De balklaag is in deze hoek niet aangepast, wad duidt op dat de balklaag ouder is. De andere haardpartij zal eveneens ergens in de tweede helft van de twintigste eeuw zijn aangepast.
De ruimte is voorzien van een viertal originele achttiende-eeuwse raamkozijnen met werkend schuifraam. In sommige ruiten zit nog origineel geblazen glas. De voorkant van de bijbehorende achttiende-eeuwse vensterbanken ligt bijna gelijk met de gemetselde voorzetwand. De ruimte bevat daarnaast vier deuren die toegang verlenen tot achtereenvolgens; het portaal (0.03), hal (0.05, kantoor (0.08) en meterkast (0.09) of entree (0.10). Op de vloer liggen houten grijs/zwart geverfde vloerdelen die middels nagels op de onderliggende balklaag zijn bevestigd. Gezien de richting van de vloerdelen zal de onderliggende balklaag evenwijdig aan de langs gevel lopen. De kleurstelling in deze ruimte is groen.



Afb. 46: Overzicht van de woonkamer

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

5.2.4 HAL 1, 2 EN 3

De centrale hal verbindt alle ruimten op de begane grond met elkaar. Ook de trap naar de verdiepingsvloer is hier aan gelegen. De hal is voorzien van een verlaagd plafond dat tussen de balklaag is aangebracht. De vloer is een betonnen vloer. In de vloer komen ernstige scheurvormingen voor door verzakking.

In de hal is elke wand voorzien van een houten lambrisering bestaand uit witte verticaal staande kraaldelen. De bovenzijde van de lambrisering is afgewerkt met een rechthoekige lat zonder profilering. De lambrisering is jonger dan de deuren in de hal en vermoedelijk ergens in de eerste helft van de twintigste eeuw geplaatst. In de overgang van hal naar hal is een staande houten pilaster geplaatst. Deze houten pilaster heeft aan de bovenzijde een geprofileerde lijst waaruit een metselwerk toog ontspruit. Ter plaatse van de trap is deze houten pilaster aangepast en passen de onderdelen niet goed meer in elkaar.

De wanden in de hal zijn voorzien van stuc- en sauswerk. Ter plaatste van de trap is omstreeks het laatste kwart van de twintigste eeuw granol aangebracht.





Afb 47 en 48: Links hal 1 met daarin de deur en het raam rechts een deel van hal 3 richting de originele achterdeur.

5.2.5 KANTOOR

Het kantoor grenst aan de woonkamer (0.04) en aan hal 1 (0.05). De ruimte is voorzien van een verlaagd gipsplaatplafond. De ruimte was voorheen een slaapkamer. In de ruimte bevindt zich eveneens een kast gescheiden door een deur. De ruimte bevat daarnaast nog twee deuren, één geeft toegang tot de woonkamer de ander tot hal 1. Naast deze deur is een naar binnenvallend raam geplaatst in de wand die hal en kantoor scheidt (afb. 47). Het raam is qua hoogte niet afgestemd op de deurhoogten in de hal en zal dus in een latere periode zijn geplaatst. Het type vloer kon niet bepaald worden.

5.2.6 METERKAST EN ENTREE

De oorspronkelijk achttiende-eeuwse voordeur geeft toegang tot de entreehal (0.10). Naast de entreehal is in de tweede helft van de twintigste eeuw een houten wandje geplaatst, in dit tussenlid (0.09) is de meterkast geplaatst. Tegen de muren van de entreehal is een lambrisering geplaatst bestaand uit houten verticale delen. De delen zijn voorzien van een roze- roodachtige kleur, eveneens is de binnenzijde van de voordeur van deze kleur voorzien. De oorspronkelijke voordeur heeft aan de binnenzijde nog de oude trekbelinstallatie. Naast de entreedeur is de gasmeter geplaatst.

5.2.7 SLAAPKAMER EN BERGING

De slaapkamer is toegankelijk middels twee toegangen. Een toegang via hal 2 (0.06) en een toegang nabij de entree in de voorgevel. In de ruimte is een verlaagd gipsplaat plafond aangebracht. Drie achttiende-eeuwse raamkozijnen met werkend schuif mechanische zorgen voor voldoende daglicht en ventilatie. Op de vloer liggen houten delen die vernageld zijn aan de vermoedelijk onderliggende houten balklaag. Gezien de vloerdelen zal de begane grond balklaag evenwijdig lopen aan de rechter zijgevel.

In de ruimte staat één schouw die geplaatst is tegen de scheidingsmuur van kantoor en slaapkamer. De schouw is opgemetseld met een gele baksteen en heeft een houten boezem.

De naastgelegen ruimte die nu dient als berging is toegankelijk via hal 2. Deze ruimte heeft een houten balklaag met daartussen een verlaagd gipsplaatplafond. Middels een achttiende-eeuws raamkozijn valt er daglicht naar binnen en kan men ventileren.

5.2.8 HAL 3, PORTAAL, DOUCHE EN BADKAMER

Hal 3 (0.07) moet in de oorspronkelijke situatie tot aan de achttiende-eeuwse achterdeur hebben gelopen (afb. 48). Deze achterdeur is niet meer werkend en vastgezet. Ter plaatse van ruimte 0.18, is een verhoging gemetseld. Op deze verhoging staat een wasmachine en droger. Aannemelijk is dat de verhoging tot aan het bovenliggende, in één lijn liggende, getoogde gietijzeren raampje heeft gelopen. Aan weerszijden van de toog zijn zaagsneden zichtbaar, het muurtje moet nadien dus zijn weggebroken en verlaagd.

Links van het muurtje zit een deur waarmee je in een ruimte onder de verdiepingstrap komt. Hier heeft, tegen de achtergevel, een wc gezeten. Het wc raampje is nog aanwezig.

Rechts van het verhoogde muurtje zit een doorgang zonder deur, het deurkozijn is nog wel aanwezig. In deze portaal ruimte (0.13) kan zowel badkamer (0.14) als douche (0.15) worden bereikt. De doucheruimte is voorzien een verlaagd plafond met getegelde betonvloer. De wanden zijn tot circa 1,2 meter hoogte voorzien van witte tegels die in staand verband zijn aangebracht. In de muur die grenst aan de hal zal ooit een deur hebben gezeten. Deze doorgang is dichtgezet en tekent zich op de wand van de doucheruimte af.

Op de vloer van de badkamer liggen houten vloerdelen die doorlopen in het portaal. De vloerdelen zijn vernageld op de vermoedelijk onderliggende houten balklaag die evenwijdig aan de achtergevel ligt. De portaal-, douche- en badkamerruimte worden gescheiden door een houtskeletbouw wand, dit was oorspronkelijk een grote ruimte.

De huidige badkamerruimte heeft twee raamkozijnen. Het kozijn in de achtergevel is later toegevoegd en niet origineel in tegenstelling tot het kozijn in de rechter zijgevel dat achttiende-eeuws is. Aan deze kant is de ruimte voorzien van lambrisering. Deze lambrisering bestaat uit staande kraaldelen die zijn geschilderd in een groene kleur. De kraaldelen zijn vernageld op een achterliggende constructie. De kraaldelen vertonen aan de bovenzijde zaagsneden en sluiten niet naadloos aan op plafond en vensterbank. In dit geval zullen de kraaldelen vermoedelijk in de eerste helft van de twintigste eeuw zijn geplaatst.

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951



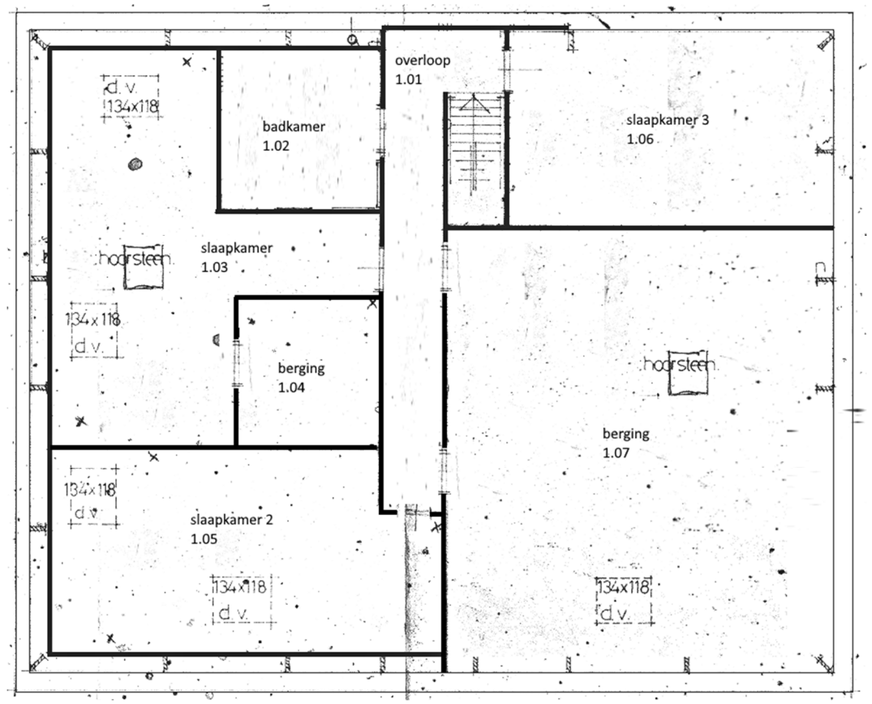


Afb. 49 en 50: Links de doucheruimte met daarin metselwerkcontouren van waar oorspronkelijk een deur heeft gezeten. Rechts de badkamer met op één wand een lambarisering van kraaldelen.

5.3 VERDIEPING

De verdieping is toegankelijk middels een trap die is gelegen aan hal 1 (0.05) (afb. 51). Via deze trap kom je uit op de overloop (1.01) waarbij het dakkapel aan de achterzijde zorgt voor enig daglicht. De vrije hoogte, door het lage dak, is op de verdieping beperkt. In de overloop, badkamer en alles slaapkamers is de vrije hoogte circa 2 meter. Elke ruimte op de verdieping is toegankelijk via de overloop. De vloer in alle ruimten bestaat uit vloerdelen die vernageld zijn op de onderliggende balklagen. Over de vloerdelen ligt vloerbedekking. De badkamer op de verdieping (1.02) heeft een opgestorte betonvloer over de houten vloer. De badkamer is volledig betegeld met bruinachtige tegels in staand verband met af en toe een bloemmotief. Deze badkamer dateert uit het laatste kwart van de twintigste eeuw. Tijdens de aanleg van badkamer zal ook het Velux dakvenster zijn aangebracht, net zoals in de rest van de ruimten. De slaapkamers zijn allemaal afgetimmerd met geïsoleerde houtskeletbouwwanden en gipsplaten. Deze ruimten hebben verder geen benoem waardige elementen derhalve de oude schoorsteen in slaapkamer 1 (1.03).

De berging (1.07) is nog niet afgetimmerd (afb. 52). In de berging staat de oude schoorsteen van de schouw in de slaapkamer (0.11). In deze ruimte liggen nog twee oude originele draairamen (met stolp?) en een oud bovenlicht die mogelijk toebehoorde tot de entreedeur in de voorgevel. Ook een tal van oude stalraampjes die toebehoorde tot schuur 2 liggen hier nog opgeslagen. In de ruimte staan twee oude eiken trapjes, via een van deze trapjes kun je, door een opening, op het platte dak komen. De opening kan middels een schuifsysteem aan de binnenzijde worden gesloten.



Afb. 51: Plattegrond van de verdieping



Afb. 52: Foto van de berging

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

6. GEBOUWBESCHRIJVINGEN EN ANALYSE SCHUUR 1

6.1 BOUWFASERING SCHUUR 1

Schuur 1 werd vermoedelijk ergens tussen 1778 en 1791 gebouwd naast het woonhuis wat nog een L-vormige structuur had. Schuur 2 was nog niet gebouwd. Links en achter de schuur bevond zich een fruitboomgaard. De schuur eerst als potstal hebben gefunctioneerd. In een potstal werd het gedeelte waar het vee stond bestrooid met hooi. Op het hooi deed het vee hun behoefte waarnaar dit, op bepaalde tijden, weer werd voorzien van een nieuwe laag strooisel. Op een bepaald moment werd de stal geleegd en werd de mest gebruikt voor de akkers. De oude gebinten in de schuur vertonen een hoge ouderdom, het is mogelijk dat gebinten van elders zijn gebruikt en ouder zijn dan 1778. Dendrochronologisch onderzoek zou dit kunnen uitwijzen.

Omstreeks 1900 zal de potstal voorzien zijn van gruppen. De dieren stonden naast elkaar vastgebonden aan de kettingen, die verankerd zijn aan de vloer van de schuur. Achter het vee loopt een mestgoot ofwel grup. Hierin werd mest en urine opgevangen en afgevoerd. Gaandeweg de twintigste eeuw zullen de stalramen in de langsgevels zijn vervangen door betonramen. Tevens werd er in deze eeuw een drinkinstallatie voor het vee aangelegd. Ondanks de kleine veranderingen vertoont de schuur nog een gave en hoge authenticiteit van een achttiende-eeuwse schuur.

6.2 EXTERIEUR WOONBOERDERIJ

6.2.1 VOORGEVEL

De voorgevel van schuur 1 staat evenwijdig, maar terugliggend, aan de voorgevel van woonboerderij Kroonestein. De gevel is opgetrokken in baksteen, afgetopt en voorzien van vlechtingen (afb. 53). De bakstenen zijn in kruisverband gemetseld en met kalkmortel gevoegd. Er is één type donker getinte baksteen gebruikt. Ter plaatse van het maaiveld is harder gebakken steen toegepast. De handvormstenen meten 21/23x11/12x5/5,5 centimeter, de tien lagenmaat is 550 centimeter.



Afb 53: Voorgevel van schuur 1

In de gevel zijn een drietal gevelopeningen geplaatst en twee schijnopeningen. Centraal in de gevel bevindt zich een gemetselde segmentboogvormige deeldeuropening met wit geschilderde aanzetstenen en sluitsteen. In de deeldeuropening zijn naar binnen draaiende genagelde houten deuren geplaatst met verticale delen aan de buitenzijde. Het linker-en rechterdeel bestaan uit één hoogte, het rechterdeel bevat een naar linksbuiten draaiende loopdeur. Aan weerszijdes van de deeldeuropening zijn rondboogvormige zevenruits gietijzeren raampjes geplaatst. Uiterst links en rechts in de gevel bevindt zich een enkele schijnopening met segmentboogvormige bovenzijde dat één aanzetsteen en één sluisteen telt. De schijnopeningen zijn aan de buitenzijde van een donkergroene kleur voorzien dat overeenkomt met de kleur van de naar binnendraaiende deuren centraal in de gevel. In de gevel zitten een aantal gesmede muurankers met eenvoudige strop en rechte schieters. De bovenste ankers zijn verbonden met de beide bovenplaten. Boven de grote gemetselde segmentboogvormige deeldeuropening zijn vier ankers zichtbaar, deze zijn met een houten strijkbalk die aan de binnenzijde ligt verbonden. Links en rechts in de gevel, op goothoogte, is een enkel anker geplaatst die verbonden is met de muurplaat. De afgetopte gevel is voorzien van een in rietgedekt wolfseind. In de nok van het wolfseind is een vliegopening gecreëerd voor onder andere uilen.

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

6.2.2. LINKER ZIJGEVEL

De linker zijgevel is opgetrokken uit baksteen en komt overeen met dat van het aansluitende deel van voorgevel (afb. 54). In tegenstelling tot de voorgevel is deze gevel over de volledige breedte voorzien van een gepleisterde plint die grijs gesausd is. In de gevel zijn negen gevelopeningen geplaatst.



Afb. 54: Linker zijgevel

In de gevelopening zijn enerzijds rond getoogde stalramen geplaats en anderzijds rond getoogde naar buiten draaiende houten deurtjes. Stalraam en stalddeur wisselen elkaar af waarbij de onderlinge afstand tussen de gevelopeningen gelijk aan elkaar is. De wit geschilderde rond getoogde stalramen van schokbeton, uit circa het derde kwart van de vorige eeuw, hebben een zes-ruits roedeverdeling en zijn aan de onderzijde voorzien van een ventilatiesleuf (afb. 55).

De rond getoogde houten staldeuren zijn in gemetselde segmentboogvormige openingen, met wit geschilderde aanzetstenen, geplaatst. Deze houten deuren zijn voorzien van twee smeedijzeren gehengen met duimgeheng die in het metselwerk zijn verankerd. Aan de buitenkant zijn de deuren voorzien van verticale delen voorzien van een donkergroene kleur (afb. 56).

De langsgevel is voorzien van een zinken goot met daarboven het dak dat valt op te delen in twee delen. Het onderste deel is voorzien van oranjeachtige oude holle pannen, het tweede deel is met riet gedekt en in de nok voorzien van halronde oranjeachtige nokvorsten.



Afb. 55 en 56: links het betonraam rechts de staldeurtjes met in het midden een ruitvormig raampje.

6.2.3. ACHTERGEVEL

De achtergevel is opgetrokken uit baksteen metselwerk en afgetopt (afb. 57). De bakstenen zijn in kruisverband gemetseld en met kalkmortel gevoegd. Op sommige plekken in het metselwerk zijn verstoringen waarneembaar. Op deze plekken is met een ander type baksteen ingeboet en met specie gevoegd. Uiterst links en rechts is de gevel verlengd ten opzichte van de achterliggende langsgevels.

In de gevel zijn 5 gevelopeningen geplaatst. Centraal in de gevel bevindt zich een gemetselde segmentboogvormige deeldeuropening. In de deeldeuropening zijn naar binnen draaiende genagelde rechthoekige houten deuren geplaatst met verticale delen aan de buitenzijde. Aan weerszijdes van de deeldeuropening bevindt zich een gemetselde segmentboogvormige opening. In deze openingen zijn rondboogvormige zevenruits gietijzeren raampjes geplaatst. Een van de raampjes is naar binnendraaiend.

Uiterst links en rechts in de gevel bevindt zich een segmentboogvormige opening. In de segmentboogvormige opening rechts, dat voorzien is van een wit geschilderde aanzetsteen, is een naar links buiten draaiende rondvormige houten deur geplaatst. De deur hangt middels smeedijzeren gehengen en duimen aan het metselwerk. Door het ontbreken van metselwerk is het onderste geheng praktisch, middels een stuk ijzer, aan het metselwerk verankerd. De deur is aan de buitenzijde voorzien van verticale groen geschilderde houten delen.

In de gemetselde segmentboogvormige opening uiterst links in de gevel is een naar rechts buiten draaiende houten deur geplaatst. De deur en gehengen zijn identiek aan dat van de deur uiterst rechts in de gevel.

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951



Afb. 57: Achtergevel van Schuur 1

In de gevel zijn een zestal gesmede ankers geplaatst. De drie ankers boven de centrale deur en de twee ankers naast elk gietijzeren stalraampje zijn verbonden met het strijkgebint aan de binnenzijde. Het anker uiterst rechts in de gevel, boven de staldeur, is verbonden met de muurplaat. Naast de ankers zijn er onder andere een stopcontact, buitenlamp en camera bevestigd op de buitengevel.
De afgetopte gevel wordt beëindigd middels een wit geschilderde knelplank en met een riet gedekt wolfseind met in de nok een vliegopening.

6.2.4 LINKER ZIJGEVEL

De linkerzijgevel is eveneens opgetrokken uit baksteen metselwerk (afb. 58 en 59). Het type baksteen, metselwerk en voegwerk komt overeen met de overige gevels. In de gevel zijn een zevental gevelopeningen geplaatst. In de eerste vijf gevelopeningen, van rechts naar links zijn betonnen rond getoogde stalramen geplaatst. Deze stalramen zijn identiek aan de betonnen stalramen in de linker zijgevel. Na de vijf gevelopeningen volgt achtereenvolgens een deuropening en rechthoekig raamopening. De deuropening bevindt zich links in de gevel waarin een naar rechts binnendraaiende houten deur is geplaatst. De deur is aan de buitenzijde voorzien van donkergroen geschilderde verticale delen. Links van de deur bevindt zicht een rechthoekige raamopening. In deze raamopening is een witgeschilderd houten kozijn geplaatst met op twee derde van onder een horizontale stijl. Onder de horizontale stijl is zijn horizontale houten lamellen geplaatst die de achterliggende ruimte van ventilatie voorzien. Boven de horizontale stijl is een naar binnen vallend raam geplaatst.
Van links naar rechts, tot aan het eerste betonnen stalraam, loopt een zinken goot. De metselwerk gevel wordt afgesloten middels een knelplank met daarboven een dakvlak dat identiek is aan het dakvlak van de linker zijgevel. In het dakvlak is, centraal boven de deur, een ijzeren dakraampje geplaatst met verticale middenstijl. Dit ijzeren dakraampje kan van binnenuit naar buiten worden open gezet.



Afb. 58 en 59: Linker zijgevel van schuur 1

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

6.3 DRAAGCONSTRUCTIE

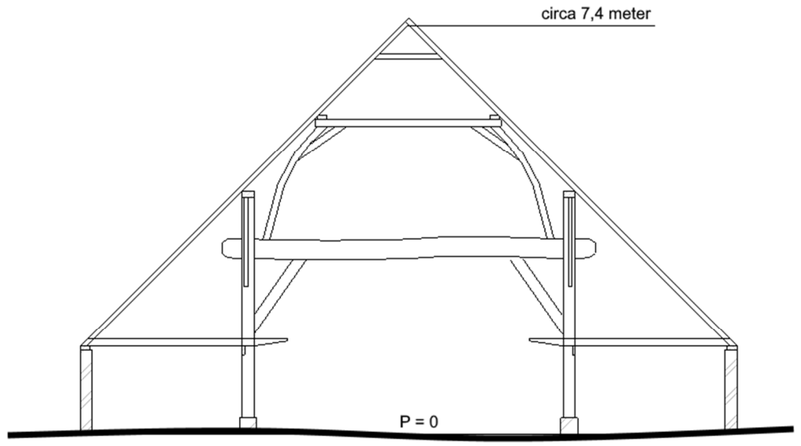
6.3.1 GEBINTCONSTRUCTIE EN VERANKERING

De schuur heeft zes eikenhouten ankerbalkgebinten (afb. 60, 61 en 62). Het eerste gebint staat op circa 2,1 meter vanaf de voorgevel, achtereenvolgens is de tussenafstand tot het tweede gebint circa 3,1 meter en het derde gebint volgt op circa 2.3 meter. De drie gebinten die hierna volgens staan circa hart op hart 3,8 meter uit elkaar. De tussenafstand tussen het laatste gebint en de binnenzijde van de achtergevel bedraagt circa 3,7 meter.
De ankerbalken van de gebinten zijn met wiggen gezekerd en met toognagels. De korbeels zijn in de stijlen en de ankerbalken gepend. Hier zijn toognagels toegepast om de verbindingen tot stand de brengen. Het eikenhout is veelal gedisseld wat op een relatief hoge ouderdom wijst in vergelijking met gezaagd hout. Er is tot op heden geen dendrochronologisch onderzoek gedaan. De gebintstijlen staan op gemetselde poeren behoudens één gebintstijl ter plaatse van de voorgevel dat is doorgezaagd. Over de gebintstijlen zijn gebintplaten (bovenplaten) gelegd. De verbindingen van de windschoren met houten stijl en windschoren met bovenplaat zijn over het algemeen door spijkers tot stand gebracht. Een enkele verbinding is met toognagel gezekerd. Er zijn geen telmerken waargenomen. Over de ankerbalken zijn slieten gelegd waarop men het hooi legde.



Afb. 60: Gebintconstructie van schuur 1

Op elke ankerbalk staat een eiken dekbalkjuk, deze is halverwege middels een anker verbonden aan de gebintplaat. Het jukbeen loopt met een kromming tot aan de dekbalk. De verbinding tussen jukbeen en ankerbalk zijn gespijkerd evenals de verbinding tussen jukbeen en dekbalk. Uiterst links en rechts op de dekbalk, evenwijdig aan de bovenplaat, loopt een fliering (ook wel wormplaat genoemd). Verbinding tussen jukbeen en korbeel, korbeel en dekbalk zijn met spijkers tot stand gebracht. Enkele dekbalkjukken zijn onderling verbonden met een houten balk.



Afb 61: Principe doorsnede van schuur 1 op basis van globale inmetingen



Afb.62: Plattegrond van schuur 1 op basis van globale inmetingen

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

De kap bestaat uit twee delen, het rietgedekte deel bestaat uit rondhouten sporen per paar verbonden door een haanhout. De rondhouten sporenparen geleiden boven de fliering en rusten op de gebintplaten. Het deel dat met pannen is gedekt heeft rechthoekige eiken sporen die vanaf muurplaat tot gebintplaat lopen.
De gebinten zijn met de voor- en achtergevel verankerd middels de gebintplaat die ter plaatse op de muurplaat rust. Daarnaast is er een verankering met de strijkbalk die aan de binnenzijde over de gemetselde penanten van zowel voor- als achtergevel ligt. Deze strijkbalk is verbonden met trekkers aan het eerste volgende gebint.
Verankering van de langsgevels gebeurt middels hildebalken die de steekrij verbindt met de muurplaat. De steekrij loopt op ooghoogte van gebintstijl tot gebintstijl waarbij de verbinding tussen stijl en steekrij met een toognagels is gezekerd. De hildebalken voorkomen dat langsgevels naar buiten worden gedrukt, ofwel spatkrachten worden hierdoor opgevangen. Dwars over de hildebalklaag lopen vloerdelen. Het deel van de hildebalken dat over de steekrij richting het middenpad schiet heeft aan de kopzijde een profilering. Sommige balken hebben een ronde profilering, meest voorkomend is een schuine aflopende profilering.

6.3.2 BEGANE GRONDVLOER EN FUNDERING

Het centrale middenpad van de schuur is in het midden voorzien van een laagje beton dat vermoedelijk over oude klinkertjes is gestort. Deze oude klinkervloer is nog zichtbaar ter plaatse van de centrale deeldeur in voor- en achterevel (afb. 63). Dit deel is niet overgoten met beton, waarschijnlijk vanwege de centrale houten deuren die dan niet meer naar binnen kunnen draaien. Links en rechts van het middenpad zijn nog gemetselde, die zijn overgoten met beton, voerderbakken aanwezig.
Ter plaatse van de zijbeuken, onder de hilde, is een betonvloer met mestgoot (grup) aanwezig. De dieren stonden hier naast elkaar vastgebonden, in de mestgoot werden mest en urine opgevangen.
Er is niet gezocht naar de funderingsvoet van de gevels en de binnenmuren.



Afb. 63: Oude klinkervloer.

6.4 INTERIEUR

De huidige interieurindeling is in hoge mate bepaald door ontwikkelingen omtrent dierenwelzijn en het optimaliseren van het boerenbedrijf waardoor bijvoorbeeld makkelijker kon worden gemolken. Aan de indeling ligt een vermoedelijk achttiende-eeuwse basis ten grondslag, eventueel ouder. De stal zal eerst dienst hebben gedaan als potstal waarbij het rundvee onder de hilde bevestigd was aan houten stalstaken.[11] Omstreeks 1900 zal de potstal geleidelijk aan zijn omgezet tot grupstal. De houten stalstaken zijn hedendaags vervangen door stalen stempels die evenwel de houten steekrij ondersteunen. Aan deze stalen stempels zijn ijzeren waterbakjes bevestigd waaruit de dieren konden drinken (afb. 64). Aan weerszijden van deze waterbakjes stond een dier die middels een ketting, die verankerd is aan de vloer, bevestigd waren.
Ter plaatse van de voorgevel is, vermoedelijk tijdens het aanbrengen van de gruppen, een aparte ruimte ingericht dat vermoedelijk als voorportaal diende om de stal te betreden. Het gebint ter plaatse van deze ruimte is doorgezaagd en ondervangen door een stalen ligger dat in de voorgevel is ingekast en loopt naar de enkelsteens wand dat de ruimte en stal scheidt.



Afb. 64: Rechts op de voorgrond de gemetselde voerbak, midden in het beeld de waterbakjes aan de stalen stempels en links op de achtergrond de grup.

[11] Uilkema, Een historsich boerderij onderzoek – deel 2; P. 460

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

7. GEBOUWBESCHRIJVINGEN EN ANALYSE SCHUUR 2

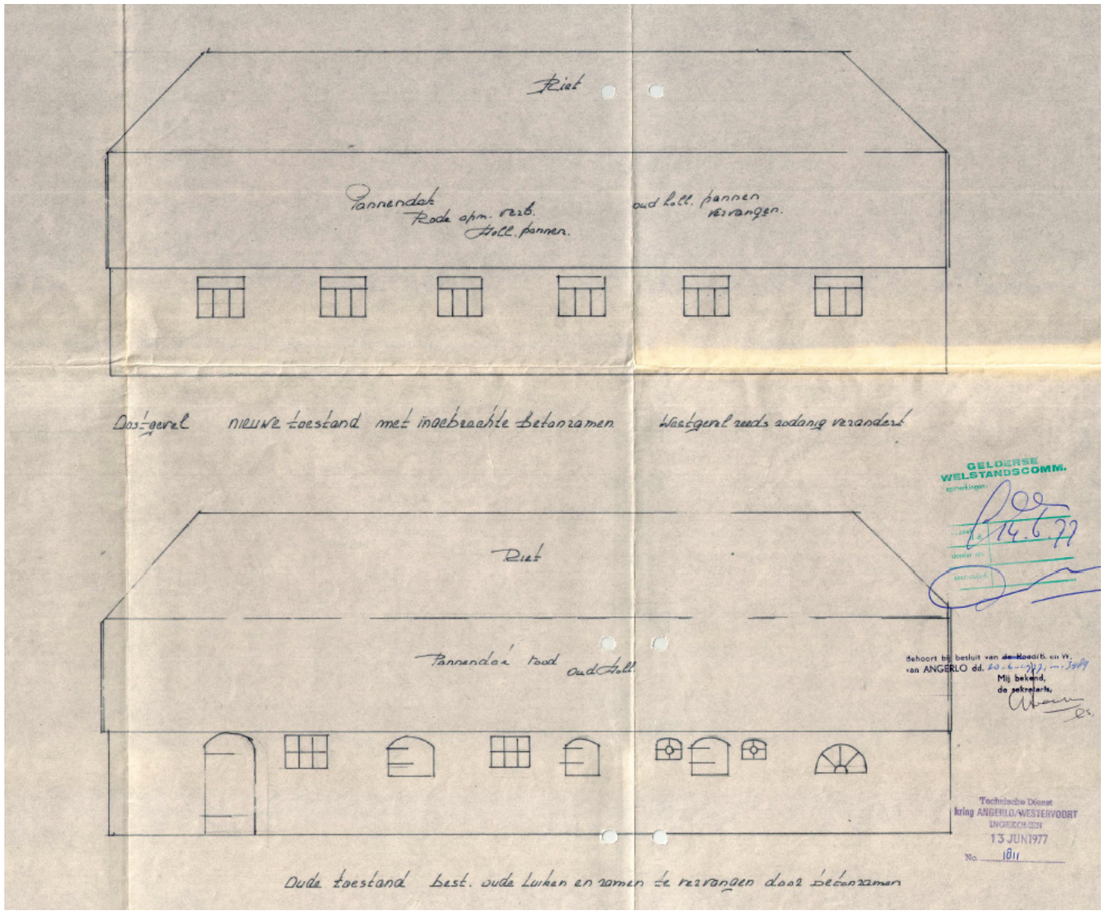
7.1 BOUWFASERING SCHUUR 2

Schuur 2 zal omstreeks 1800 zijn gebouwd, waarschijnlijk na de voltooiing van het woonhuis. Het gevelmetselwerk is nog heel gaaf en goed onderhouden. Het zal in eerste instantie een potstal zijn geweest en omstreeks 1900 omgebouwd tot grupstal. De vijf eikenhouten ankerbalkgebinten vertonen een hoge ouderdom, dendrochronologisch onderzoek zou hierover meer duidelijkheid kunnen geven. Het is goed mogelijk dat de gebinten van elders komen.

Ook tijdens de verbouwing van de schuur in het derde kwart van de twintigste eeuw, waarin alle betonramen zijn geplaatst, is de rechter zijgevel netjes ingeboet waardoor er geen verstrooiingen in het metselwerk zijn aangetroffen. De linkerzijgevel vertoont daarentegen ‘ernstige’ verstrooiingen, het lijkt er op dat de gevel in dermate slechte staat was (gevel op het westen) waardoor deze opnieuw is hersteld met voordehand liggende bakstenen.

De grote centrale deeldeuren zijn nog origineel evenals de kleinere deeldeur uiterst links in de voorgevel. De rechterdeeldeur zal ergens halverwege de twintigste eeuw zijn verwijderd waarop gevelopening is dichtgezet.

De twee deeldeuren in de achtergevel, uiterst links en rechts, zijn in het derde kwart van de twintigste eeuw een keer vernieuwd afgaande op de staat van de deuren. Dit geldt eveneens voor de kleinere raampjes aan weerszijden van de grote centrale deur. Hier zouden oorspronkelijk gietijzeren raampjes hebben gezeten.



Afb 65: Bouwtekening uit 1977 waarbij alle ramen worden vervangen door betonraampjes.

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

7.2 EXTERIEUR WOONBOERDERIJ

7.2.1 VOORGEVEL

De voorgevel van schuur 2 staat eveneens evenwijdig, maar terugliggend, aan de voorgevel van woonboerderij Kroonestein. De gevel is opgetrokken in baksteen, afgetopt en voorzien van vlechtingen (afb. 66). De bakstenen zijn in kruisverband gemetseld en met kalkmortel gevoegd. Er is één type roodbruine getinte baksteen gebruikt. Ter plaatse van het maaiveld is harder gebakken steen toegepast. De handvormstenen komen overeen met schuur 1 en meten 21/23x11/12x5/5,5 centimeter, de tien lagenmaat is 550 centimeter.



Afb 66: Voorgevel van schuur 2

In de gevel zijn een tweetal gevelopeningen geplaatst en één schijnopening. Centraal in de gevel bevindt zich een gemetselde segmentboogvormige deeldeuropening met wit geschilderde aanzetstenen en sluitsteen. In de deeldeuropening zijn naar binnen draaiende genagelde houten deuren geplaatst met verticale delen aan de buitenzijde. Het linker-en rechterdeel bestaan uit één hoogte, het rechterdeel bevat een naar rechts binnendraaiende loopdeur.
Uiterst links en recht in de gevel bevindt zich een gemetselde segmentboogvormige kleine deeldeuropening met wit geschilderde aanzetstenen en sluitsteen. De opening uiterst links bevat een naar rechts buitendraaiende deur die aan de buitenkant is voorzien van donkergroene verticale delen. De deeldeuropening uiterst rechts in de gevel is dichtgezet middels metselwerk. Het metselwerk ligt iets terug ten opzichte van de voorgevel en is aan de buitenzijde van een donkergroene kleur voorzien.

In de gevel zijn een zevental muurankers zichtbaar die de achterliggende constructie verankerd aan de voorgevel. De afgetopte gevel is voorzien van een met rietgedekt wolfseind, in de nok is een vliegopening voor vogels.

7.2.2 LINKER ZIJGEVEL

De linkerzijgevel is opgezet vanuit eenzelfde type baksteen als de voorgevel (afb 67). Er zijn geen verstoringen in de gevel waarneembaar. In de gevel zijn een zestal rechthoekige gevelopeningen ter hoogte van de goot geplaatst. In de gevelopening zijn betonnen stalramen geplaats. De stalramen hebben een, circa, vast stramienmaat behoudens de eerste twee meest rechter stalramen. Deze betonnen stalramen hebben op circa ¼ vanaf de bovenkant een horizontale stijl. Het deel boven de horizontale stijl bevat een naar binnenvallende houten klep die de achterliggende ruimte van verse lucht kan voorzien. Deze ontbreekt bij een aantal ramen. Onder de horizontale stijl zorgt een verticale stijl voor een twee-ruits verdeling. Boven het betonraam is een betonnen latei geplaatst dat circa twee lagen hoog is en direct onder de houten muurplaat ligt.



Afb. 67: Linker zijgevel van schuur 2

Het dakvlak aan de langszijde valt op te delen in twee delen. Het onderste deel is voorzien van oranjeachtige verbeterde holle pan. Het tweede deel is met riet gedekt en in de nok voorzien van halronde oranjeachtige nokvorsten die in de kalkmortel zijn gelegd. Ter plaatse van de muurplaat is een knelplank zichtbaar die er voor zorgt dat de onderste rij pannen ten opzichte van de gevellijn doorschieten en daarmee een overstek creëren.

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

7.2.3 ACHTERGEVEL

In de met baksteen opgezette achtergevel zijn vijf gevelopeningen geplaatst. Centraal in de gevel bevindt zich een gemetselde segmentboogvormige deeldeuropening. In de opening zijn, aan de binnenzijde van de gevel, naar binnendraaiende deeldeuren geplaatst. De deeldeuren zijn aan de bovenkant getoogd, zowel het linker- als rechterdeel is één geheel. De buitenzijde van de deuren is voorzien van verticale delen die va een donkergroene kleur zijn voorzien.
Aan weerzijden van de centrale deur zijn, op ooghoogte, houten stalraampjes met een vier-ruits verdeling geplaatst. Boven het stalraampje zorgt een gemetselde segmentboog voor de ontlasting van krachten. Onder het stalraampje is een koppenrollaag gemetseld.



Afb. 68: Achtergevel van schuur 2

Uiterst links en rechts van de gevel bevinden zich segmentboogvormige deeldeuropening met wit geschilderde aanzetstenen. In de opening links is een naar rechts draaiende buitendeur geplaatst die middels gesmede gehengen aan het metselwerk hangt. In de opening rechts hangt een gespiegelde versie. Beide deuren zijn aan de buitenzijde voorzien van verticale groen geschilderde houten delen.
In de gevel zijn zeven muurankers zichtbaar die de achterliggende constructie verankerd aan de achtergevel. De afgetopte gevel is voorzien van een knelplank met rietgedekt wolfseind met eveneens een vlieggat voor vogels.

7.2.4 LINKER ZIJGEVEL

De linker zijgevel is opgetrokken uit baksteen bestaande uit drie verschillende lagen over de volle breedte van de langsgevel. De onderste laag bestaat uit bakstenen die strak van vorm is met een regelmatig oppervalk wat kan duiden op machinaal gevormde stenen. De stenen meten circa 21x12x6,5 centimeter, de tien lagenmaat is 655 centimeter. De middelste laag betreft handvormstenen die overeenkomen met de toegepaste stenen in de overige gevels van de schuur. De bovenste laag stenen komen overeen met de handvormstenen van de middelste laag maar hebben een gele kleur. Er is gevoegd met zowel kalk als specie in een holle voeg.



Afb 69: Linker zijgevel van schuur 2. In deze gevel zijn drie lagen metselwerk zichtbaar.

In de gevel zijn zes gevelopeningen geplaatst. De gevelindeling in dit gevelbeeld is de spiegelvariant van de rechter zijgevel met identieke raamkozijnen.
In tegenstelling tot de rechter zijgevel is deze langsgevel wel voorzien van een zinken goot en ontbreekt de knelplank. Het onderste dakvlak is voorzien van een oranjeachtige verbeterde holle pan, het tweede deel is met riet gedekt.

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

7.3 DRAAGCONSTRUCTIE

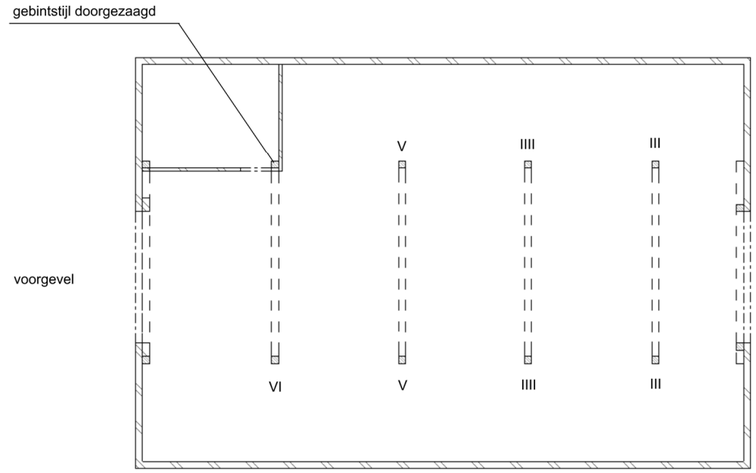
7.3.1 GEBINTCONSTRUCTIE EN VERANKERING

Schuur 2 heeft 5 eikenhouten ankerbalkgebinten. Het eerste gebint staat strak tegen de binnenkant van de voorgevel (ook wel strijkgebint) (afb. 70). De ankerbalk wordt door twee gemetselde penanten, waarvan een aan elke zijde van de centrale deeldeur, extra ondersteund. Na het eerste gebint volgen 4 ankerbalkgebinten met een hart op hart afstand van circa 3,7 meter. Het laatste gebint staat op circa 2,6 meter van de achtergevel. Een stijl van het tweede gebint is doorgezaagd en wordt ondervangen met een stalen ligger. Deze stalen is ingekast in de voorgevel en aan de andere zijde opgelegd op een halfsteens muurtje. Over de ankerbalken liggen slieten.
De ankerbalken zijn met wiggen gezekerd en met toognagels. De korbeels zijn in de stijlen en ankerbalken gepend en middels toognagels gezekerd. Over de gebintstijlen zijn gebintplaten gelegd. Deze gebintplaten bestaan uit twee delen, met een las en nagels aan elkaar verbonden. De gebintplaten zijn ter plaatse van de stijlen gepend en met toognagels gezekerd. De schoren of windverbanden zijn in de stijlen en gebintplaat gepend en met toognagels gezekerd.

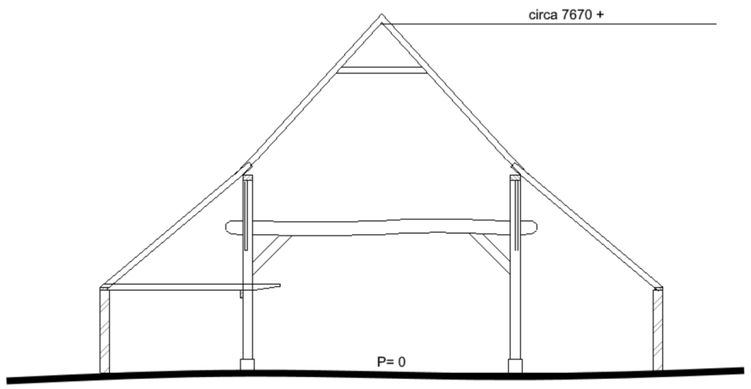


Afb. 70: Gebintconstructie van schuur 2

Het eikenhout is veelal gedisseld wat op een relatief hoge ouderdom wijst in vergelijking met gezaagd hout. Op de gebinten zijn verschillende telmerken aangetroffen. De telmerken zijn allen uitgevoerd als romeinse cijfers en gehakt. De merken zijn aan te wijzen op de stijlen, korbeels en windschoren.
Het laatste gebint heeft op stijl telmerk III daarna volgens de gebintnummers IIII, V en VI. Nummer zeven ontbreekt. De nummers 1 en 2 zijn eveneens niet gebruikt. Het is goed mogelijk dat de gebinten zijn hergebruikt en uit een ander gebouw afkomstig zijn.



Afb. 71: Plattegrond schuur 2 op basis van globale inmetingen.



Afb. 72: Principe Doorsnede van schuur 2 op basis van globale inmetingen

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

7.3.2 BEGANE GRONDVLOER EN FUNDERING

Het centrale middenpad van schuur 2 is voorzien van oude klinkers in het zand (afb 70). Links en rechts van het middenpad zijn betonnen voederbakken geplaatst. Ter plaatse van de zijbeuken, onder de hilde, is een betonvloer met mestgoot (grup) aanwezig. De dieren stonden hier naast elkaar vastgebonden, in de mestgoot werden mest en urine opgevangen.

Er is niet gezocht naar de funderingsvoet van de gevels en de binnenmuren.

7.4 INTERIEUR

Het interieur van schuur 2 vertoont grote gelijkenissen met schuur 1. Waarschijnlijk zijn beide schuren kort achter elkaar gemoderniseerd. De schuur bestaat uit een het centrale deel met naastgelegen zijbeuken onder de hilde. Deze hilde is thans niet meer aanwezig op een paar balken na. Onder de hilde stonden het vee, het centrale deel werd voornamelijk gebruikt om het vee van voedsel te voorzien. Vanuit het midden was het makkelijk om de voederbakken, aan weerszijden van het centrale deel, vol te gooien met voedsel. Waar men in schuur 1, via de centrale voordeur en achterdeur, van voor naar achteren kon rijden is bij deze schuur het deel achter de centrale deeldeur ingericht als verblijfplaats voor dieren (afb 73).



Afb. 73: Recht achter de centrale deeldeur in de voorgevel is een gedeelte ingericht om dieren te houden. Rechts het hokje met naar bovenstaande deur.

Ter plaatse van de voorgevel, in de rechterhoek van de plattegrond (afb. 71) is een apart hokje gecreëerd. Dit hokje wordt gescheiden door gemetselde wandjes. In het wandje dat grenst aan het centrale middenpad is een omhoogslaande deur geplaatst. Een gebintstijl van gebint twee is hier doorgezaagd en wordt ondervangen door een stalen balk. Waarschijnlijk hebben in deze ruimte kalveren gestaan.

In de centrale hal van schuur twee zijn net zoals is schuur 1 waterbakjes geplaatst, aan een stalen stempel, waaruit het vee kon drinken. Aan weerszijden van de stalen hekken stonden dieren die middels een verankerde ketting aan de betonvloer werden vastgezet.



Afb. 74: Stalen stempels die ten dele de steekrij ondervangen. Aan de stalen stempels waterbakjes, op de grond zijn de kettingen waaraan het vee werd vastgezet nog aanwezig.

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

8. WAARDESTELLING

Op basis van de gegevens uit de voorgaande hoofdstukken wordt hieronder een weging gemaakt ten behoeve van de vaststelling monumentwaarden. Als uitgangspunt worden de *Richtlijnen Bouwhistorisch onderzoek* (2009) aangehouden, die zijn vastgesteld door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Stichting Bouwhistorie Nederland, Vereniging Nederlandse Gemeenten, Atelier Rijksbouwmeester en Rijksgebouwdienst.

Binnen deze opgave wordt een interne waardestelling gehanteerd waarbij boerderij en de twee bijbehorende schuren zijn onderzocht. Doel is het bepalen 'van het relatieve belang van de monumentwaarden van onderdelen van het bouwwerk, voorafgaande aan een verbouwing of restauratie waarbij men voor de keus staat deze onderdelen te behouden, te vervangen of te verwijderen'.
Deze monumentwaarden komen voort uit een toetsing van vijf aspecten te weten; algemene historie, ensemble en stedenbouw, architectuur, bouwhistorie en gebruikshistorie.

Deze monumentwaarden zijn af te lezen in plattegronden, maar alleen in combinatie met de volgende tekst over de verschillende monumentale waarden. De waarderingsplattegronden zijn gebaseerd op een inmeting dat ter plekke is uitgevoerd.

De waarderingsplattegronden werken volgens de volgende systematische driedeling:
- Blauw: hoge monumentwaarden. Deze zijn van cruciaal belang voor de structuur en/of de betekenis van het object of gebied.
- Groen: positieve monumentwaarden. Deze zijn van belang voor de structuur en/of de betekenis van het object of gebied.
- Geel: indifferente monumentwaarden. Deze zijn van relatief weinig belang voor de structuur en/of de betekenis van het object of gebied.

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

8.1 ALGEMEEN HISTORISCHE WAARDEN

In de historische bronnen uit de achttiende eeuw wordt boerderij Kroonestein, destijds herberg, al genoemd. Deze herberg komt waarschijnlijk pas in het laatste kwart van de achttiende eeuw in bezit van het landgoed Bingerden. Hierna wordt het landgoed meegenomen in de landschappelijke ontwikkelingen van het landgoed. Er herrijst een schuur in het laatste kwart van de achttiende eeuw en de L-vormige herberg zal omstreeks 1800 verbouwd worden tot Kroonestein. Niet veel laster zal aan de rechter zijde van de woning nog een schuur worden gebouwd. De hoofdcontouren van de drie gebouwen zijn nimmer aangepast. Er is altijd binnen deze contouren gezocht om de boerderij en de twee schuren te laten meegroeien met de negentiende-eeuwse standaarden.

8.2 ENESMBLE EN STEDENBOUWKUNDIGE WAARDEN

De boerderij staat op een erf die meer gebouwen bevat of bevatte. Vanwege de hoge bedrijvigheid rondom de boerderij kan het erf zeer waardevolle archeologische bodemvondsten bevatten.
De boerderij is een van de pachtboerderijen die toebehoorde tot en landschap. Hoe de onderlinge samenhang met de andere boerderijen van landgoed Bingerden was is niet duidelijk en gebied meer onderzoek.
De woning en schuren, die ten opzichte van de woning iets terug liggen in het landschap, zorgen voor een symmetrische samenhang van boerenerf met daaromheen weides en boomgaard(en). Hiermee werd een vergezicht gecreëerd vanuit de Bingerdenseweg die voldeed aan de ‘eisen’ van de Engelse landschapstijl. De ontwikkeling van erf Kroonestein is in harmonie en binnen de kaders van de Engelse landschapstijl ‘samengesteld’ en vormt een cohorent en pittoresk vergezicht.

8.3 ARCHITECTUURHISTORISCHE WAARDEN

De boerderij zelf zal hoogstwaarschijnlijk niet door een bouwmeester zijn ontworpen, maar is gaande weg meegegroeid met de tijd. Vaak werden kleinere aanpassing door de bewoner zelf geregeld. Het is onduidelijk wie de schuren en de woning heeft gebouwd/verbouwt. De opdracht tot bouw en verbouw is waarschijnlijk gedaan door Johan Maurits III van Pabst.
De huidige vorm van de hoofdwoning betreft een rechthoekige, vanaf de voorzijde symmetrische, woning met rondlopend ‘laag’ schilddak en verlaagd middendeel wat zeer kenmerkend was voor het eind van de achttiende-begin negentiende eeuw. Het merendeel van de kozijnen is achttiende-eeuws, behoudens drie kozijnen in de achtergevel. Het interieur heeft een achttiende-eeuwse basis maar is door de jaren heen veranderd. De binnenmuren zijn moeilijk te dateren, aanvullend onderzoek tijdens de verbouw zou hier bij helpen. Evenals zouden balklagen dan zichtbaar worden en meer duidelijkheid kunnen verschaffen. In veel ruimten zitten nog originele negentiende-eeuwse deuren. Een kleurhistorisch onderzoek zou meer duidelijkheid kunnen verschaffen of de huidige kleuren origineel zijn of hoe deze tot stand zijn gekomen.
De gevels van beide schuren vertonen een hoge mate van authenticiteit en gaafheid, behoudens de linkerzijgevel van schuur 2. Beide schuren hebben nog steeds een driebeukige indeling door toedoen van de gebintconstructies. Deze gebint constructies vertonen een hoge ouderdom, dendrochronologisch onderzoek zou kunnen uitwijzen uit welk jaar deze gebint constructies komen. Schuur 1 heeft nog de originele hildes, terwijl deze bij schuur 2 grotendeels zijn verdwenen. Het interieur is door de jaren aangepast naar de maatstaven van een twintigste-eeuwse veestal. Drinkbakjes, ijzeren kettingen en gruppen zijn nog aanwezig terwijl de hoofdopzet nog eind achttiende en begin negentiende eeuw is.

8.4 BOUWHISTORISCHE WAARDEN

De woning heeft nog zeer veel onderdelen die terug te zijn herleiden naar omstreeks 1800. Onder andere een groot deel van het gevelmetselwerk en gevelkozijnen. Qua interieur zijn de kelder, vloerden en enkele binnenwanden met daarin de deuren uit omstreeks 1800. Hierbij moet wel een slag om de arm worden gehouden zoals aangegeven zal aanvullend onderzoek tijdens de verbouw meer informatie kunnen verschaffen omdat niet alles zichtbaar was. De kap van de woning is vooralsnog een groot raadsel, het is met zekerheid te zeggen dat het hier gaat om hergebruikt grenenhout.
Schuur 1 is vermoedelijk het oudst en aan het einde van de achttiende gebouwd. Qua bouwtechniek zijn de eiken gebinten (met eiken juk) van de schuur 1 het meest bijzonder. Ook de nog compleet bestaande hilde met steekrij heeft hoge waarden, helaas ontbreken de houten stijlen waaraan het vee vast stond. Ook de eiken gebinten van schuur 2 zijn nog gaaf, helaas ontbreekt de hilde hier voor een groot deel. Qua interieur komen beide schuren vrijwel overeen, drinkbakjes, gruppen, waaltjes op de vloer, voedselbakken en kettingen waaraan het vee vast stond zijn nog aanwezig. Hierdoor bieden beide schuren inzicht in hoe schuren zich ontwikkelde waarbij de oude indeling in stand werd gehouden.

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

8.5 ONDERBOUWENDE WAARDESTELLING WOONHUIS

Kernwaarde

1. Hoeve Kroonestein heeft een monumentale waarde vanwege de zeer lange voorgeschiedenis die dateert uit het einde van de zeventiende eeuw. In samenhang met de twee naastgelegen schuren en de plaats in het landschap vormt de boerderij een coherent geheel die aansluit op de principes van de Engelse landschapstijl; een pittoresk vergezicht.
2. De twee schuren hebben een monumentale waarde vanwege de hoge ouderdom en vormen tezamen met het woonhuis een coherent geheel (zie punt 1).

Hoge monumentale waarden woonhuis

3. De authentieke delen van de voorgevel, linkerzijgevel en rechterzijgevel vertegenwoordigen een hoge monumentale waarden vanwege de hoge mate van authenticiteit van de indeling van de voorgevel (en het gegeven dat waar de authenticiteit is aangetast, restauratie relatief eenvoudig is), de karakteristieke opzet van de gevel en de historische gelaagdheid.
4. De delen van de achtergevel die qua materiaalgebruik en opbouw een duidelijke relatie hebben met de hoog gewaardeerde gevels van het woonhuis, vertegenwoordigen vanwege deze verbondenheid ook zelf hoge monumentale waarde. Dit is mede vanwege de historische gelaagdheid van deze gevels. Twintigste-eeuwse aanpassingen en toevoegingen worden indifferent gewaardeerd.
5. In het interieur vertegenwoordigen de muren van de kelder een hoge monumentwaarde. De muren zijn vermoedelijk ouder dan de achttiende-eeuwse gevels en dus pre 1800. Ook enkele binnenmuren op de begane grond hebben een hoge monumentale waarde die tezamen met de gevels zijn opgetrokken. De verdiepingsbalklagen in keuken en woonkamer hebben vooralsnog een hoge monumentwaarde gezien de authenticiteit en gaafheid. Bij een eventueel vervolg onderzoek tijdens de sloop van voorzetwanden en verlaagde plafonds zou bovenstaande aangevuld of gewijzigd kunnen worden.
6. De eiken keldertrap vertegenwoordigd hoge monumentale waarden vanwege de hoge ouderdom en hoge mate van de authenticiteit en gaafheid
7. De **plaats van de schouwen** en het rookkanaal van het woonhuis vertegenwoordigen een hoge monumentale waarde vanwege de centrale rol die deze schouwen hebben gespeeld in het gebruik van de woonboerderij.
8. De kapconstructie vertegenwoordig een hoge monumentale waarde vanwege de hoge mate van gelaagdheid.
9. Enkele binnendeuren vertegenwoordigen een hoge monumentwaarde vanwege de hoge mate van de authenticiteit en gaafheid (zie plattegrond waardestelling).

Positieve monumentale waarden

10. In het interieur zijn enkele muren (met daarin de deuren) aangemerkt met een positieve monumentwaarde. Het is niet zeker te zeggen of deze muren uit de achttiende eeuw zij, dit zal tijdens de sloop van voorzetwanden en plafonds beter bekeken kunnen worden.
11. De vloerafwerking van de kelder heeft een positieve monumentwaarde vanwege de hoge mate van de hoge mate van de authenticiteit en gaafheid
12. De negentiende-eeuwse kraaldelen in alle hallen en badkamer hebben een positieve monumentwaarde vanwege het gegeven inzicht in historische interieurafwerkingen.
13. De trekbelinstallatie aan buiten en binnengevel hebben een positieve monumentwaarde vanwege het gegeven inzicht in het gebruik van historische ‘installaties’.
14. De balklaag in de berging heeft een positieve monumentwaarde vanwege het gegeven inzicht in historische interieurafwerkingen.

Indifferente monumentale waarde

15. Alle zaken uit de tweede helft van de twintigste eeuw ontberen monumentale waarde vanwege het weinig duidende materiaal en vormgebruik. Het betreft hier muurwerk, binnendeuren, voorzetwanden en interieurafwerkingen.

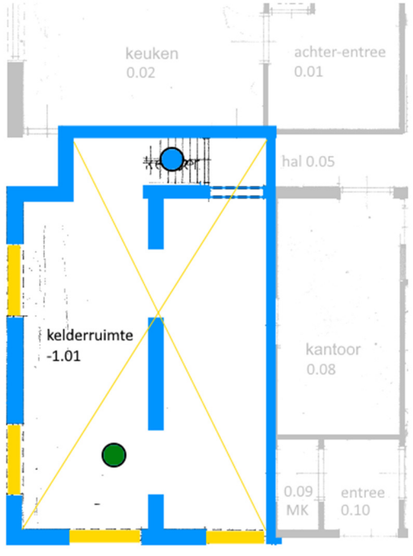
Nader te bepalen

16. De monumentale waarde van enkele balklagen kon niet worden vastgesteld omdat de precieze aard van deze balklagen niet kon worden bepaald. Hoge monumentwaarden worden niet uitgesloten.
17. De monumentale waarde van de verdiepingstrap kon niet worden vastgesteld vanwege de afwerkingen op de trap. Een positieve monumentwaarde wordt niet uitgesloten.

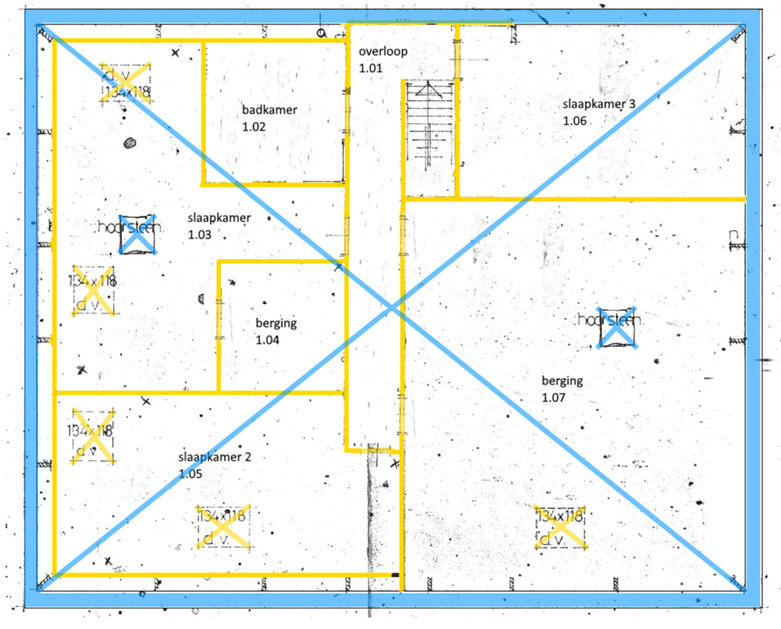
Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

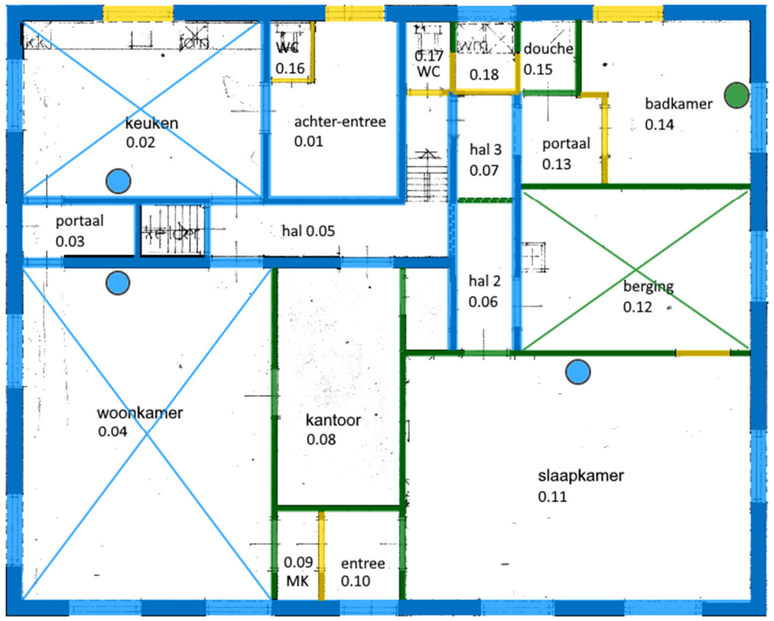
Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951



Afb. 75: waarderingsplattegrond kelder



Afb. 76: waarderingsplattegrond verdieping



Afb. 76: waarderingsplattegrond begane grond

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

8.6 ONDERBOUWENDE WAARDESTELLING TWEE SCHUREN

Kernwaarde

1. De twee schuren hebben een monumentale waarde vanwege de hoge ouderdom en vormen tezamen met het woonhuis een coherent geheel (zie punt 1).

Hoge monumentale waarden schuren

2. De authentieke delen van de gevels vertegenwoordigen een hoge monumentale waarden vanwege de hoge mate van authenticiteit, gaafheid, de karakteristieke opzet van de gevel en de historische gelaagdheid.
3. Enkele staldeuren vertegenwoordigen een hoge monumentale waarde vanwege de hoge mate van authenticiteit, gaafheid. Enkele staldeuren zijn vervangen en worden als positief beschouwd. De dicht gemetselde openingen van de twintigste eeuw worden als indifferent beschouwd.
4. De gebintconstructies en kapconstructie van schuur 1 en 2 vertegenwoordigen een zeer hoge monumentale waarde vanwege de vermoedelijk zeer hoge ouderdom, historische gelaagdheid, de hoge mate van authenticiteit en gaafheid.
5. De hildebalklaag en daartoe behorende constructie vertonen hebben een zeer hoge monumentale waarde vanwege de historische gelaagdheid, de hoge mate van authenticiteit en gaafheid.

Positieve monumentale waarden schuren

6. De oude klinkervloer (waaltjes), belijning van de gruppen, voederbakken en waterschaaltjes hebben ten hoogste een positieve monumentale waarde vanwege de relatie met de gebruiksgeschiedenis van de boerderij.
7. De routing van de schuren, waarmee het centrale deel van voorgevel tot achtergevel wordt bedoelt hebben ten hoogste een positieve monumentale waarde vanwege de relatie met de gebruiksgeschiedenis van de boerderij.

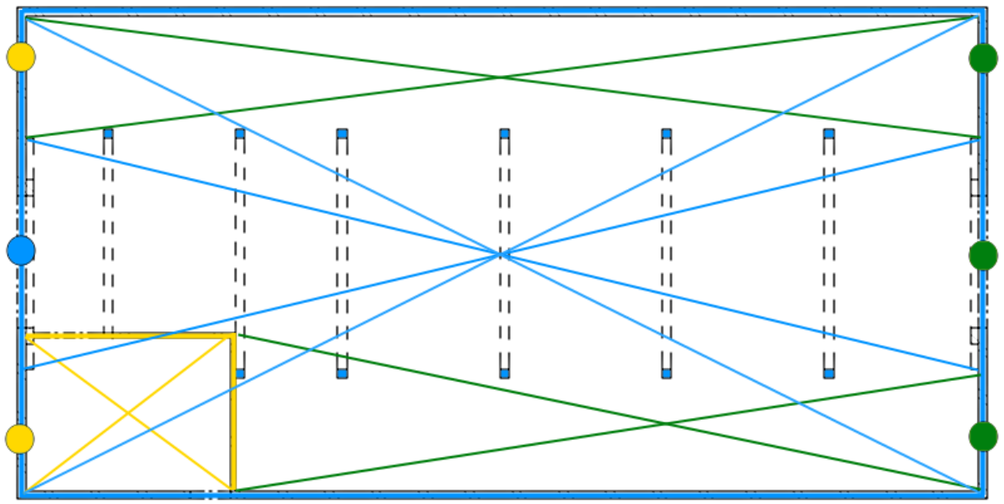
Indifferente monumentale waarde

8. Alle zaken uit de tweede helft van de twintigste eeuw ontberen monumentale waarde vanwege het weinig duidende materiaal en vormgebruik. Het betreft hier muurwerk, binnendeuren, vensters, balklagen, interieurafwerkingen.

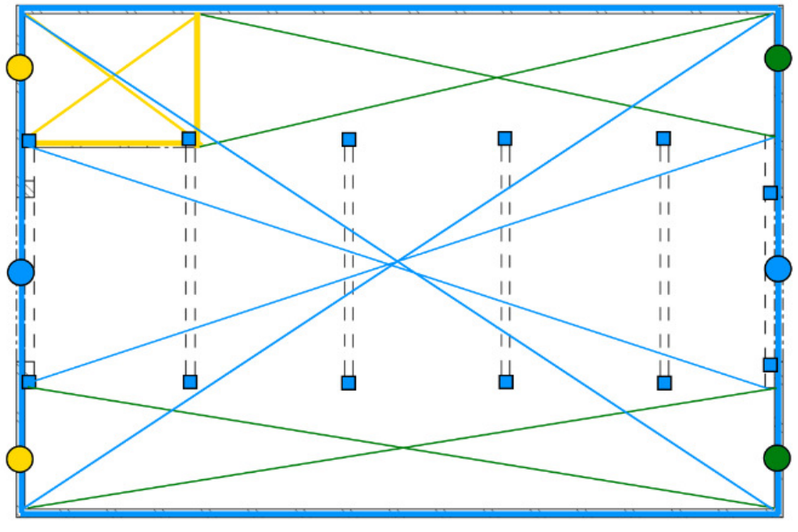
Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951



Afb. 77 Waarderingsplattegrond schuur 1



Afb. 78 Waarderingsplattegrond schuur 2

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951

9. LITERATUUR EN BRONNEN

LITERATUUR

- Aarts, B., *'Montferland' en de consequenties – De vroege burchten bij Alpertus van Metz*, 2009
- Nijenhuis-ten Arve, W., *Het landgoed Bingerden, een cultuurlandschap van betekenis,* Afstudeerproject, 1999
- *Richtlijnen bouwhistorisch onderzoek – lezen en analyseren van cultuurhistorisch erfgoed*, Rijksdienst voor het cultureel erfgoed, 2009.

ARCHIVALIA

- Geen

Bureau BAS
Klarenbeekseweg 99
7381 BE Klarenbeek

T 055-3011975
E info@bureau-bas.nl
I www.bureau-bas.nl

Rabobank rek.nr. NL21 RABO 0332 1136 12
KvK nummer 08085742
BTW nr. 80 85 30 951